

# **Usposabljanje za narodne duhovne asistente OFS in FRAMA**



Osnutka predavanj

**fr. Pedro Zitha, OFM**  
in  
**fr. Amando Trujillo Cano, TOR**

I. del

**Rim,**  
**10. do 15. november 2019**

Predavanje fr. Pedra Zitha, OFM, je prevedla Doroteja Emeršič,  
predavanje fr. Amanda Trujillo Cano, TOR, pa Fani Pečar.  
V imenu OFS Slovenije obema iskrena hvala.

# ZGODOVINA IN IDENTITETA FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA (OFS)

Fr. Pedro Zitha, OFM

## ZGODOVINSKO OZADJE

### Čas pred Frančiškom

V zgodnjih dneh Cerkve je bil vedno prisoten klic k spreobrnjenju. "Spreobrnite se in verujte evangeliju" Mr 1,15. Cerkev je vzela klic k spreobrnjenju resno in je ustvarila metode in korake, ki jim je treba slediti, če hočejo kristjani "prejeti opravičenje po Božjem usmiljenju zaradi žalitev, s katerimi so ga žalili, in se hkrati pomiriti s Cerkvijo, ki so jo ranili s svojimi grehi in ki z dobrotelostjo, zgledom in molitvijo išče njihovo spreobrnjenje" (Lumen Gentium, 11).

Nauk o spokornosti je očitno temeljil na dejstvu, da kristjan niti v hudem grehu ni nepovratno izgubljen (Jn 8, 10; Mt 12: 31-32) in da so grehi odpuščeni, ker je Kristus grehe odpustil in "opravi pokoro".

Nauk se je začel razvijati v tretjem stoletju.

Temelji na konceptu združevanja zunanjih del spreobrnjenja srca: molitev, posta, sprave, javnega ponižanja. Spokorniki so bili izključeni iz evharistije. Lahko so se vrnil po uradnem koncu zadoščevanja.

**V četrtem stoletju** je grešnik, ki je bil "spejet" v proces zadoščevanja, postal del skupine, koetus, tako rekoč član "reda spokornikov". Vstop v »red« je bil opravljen z liturgičnim obredom polaganja rok, ki je bil neke vrste sprejem v »red«.

- Članstvo v redu spokornikov je bilo tako zahtevno, da so mnogi žal preložili spravo do konca svojega življenja, škofje pa so bili zelo previdni, kdo bi bil v resnici poklican k spravi in sprejemu v red spokornikov.

**V petem stoletju** se začne nov pojav, imenovan prostovoljni spokorniki. To so bili ljudje, ki so si želeli rasti v svetosti skozi vsakdanje življenje in delo. To je bilo obdobje, ko so bili lahko tisti, ki so zagrešili hud greh, izvzeti iz skupnosti in so se po opravljenem pokori lahko ponovno pridružili skupnosti. Seveda je bilo za dosego take sprave treba opraviti resno pokoro.

Potem se je od **šestega do sedmega stoletja** začela širiti tarifna (plačljiva) pokora, nato pa zloglasna nadomestna pokora, ki je ustvarila

jasno razliko med zasebno in javno pokoro ter med skesanimi javnimi spokorniki in prostovoljnimi spokorniki.

S časom je Cerkev začela doživljati rast spokorniških gibanj, ki so sprejeli spokorno *Propositum vitae* in mnogi njeni člani so videli potrebo po prostovoljni pokori in so se zavezali upoštevati cerkveno spokorno disciplino.

- 1. Javni spokorniki
- 2. Prostovoljni spokorniki

**Javni spokorniki:** Javni spokorniki so opravili pokoro za svoje grehe, kot je bilo predpisano in določeno. Od članov se je lahko zahtevala pokora nekaj dni, mesecev in let. Kot del obveznosti so morali upoštevati določene zunanje znake. Javna pokoravanja so bila obravnavana kot zunanji izraz notranje stvarnosti spreobrnjenja srca.

- Po javni pokori in spravi je bil posameznik ponovno sprejet v skupnost in v red spokornikov s polaganjem rok.

**Prostovoljni spokorniki:** so bili tisti, ki so se želeli vrniti k evangelijskemu načinu življenja, čeprav niso bili obteženi s težkim grehom. Javno so se odločili, da bodo opustili način življenja, ki so ga imeli nekoč, in se posvetili Bogu v eni od različnih oblik spokornega življenja. Nekateri so se odpravili na romanja na sveta mesta; obnavljali in gradili cerkve; skrbeli za bolne in revne itd.

## FRANČIŠKOVO OBDOBJE IN RED SPOKORNIKOV SVETEGA FRANČIŠKA

- Pojem apostolskega življenja je v drugi polovici dvanajstega stoletja poleg uboštva dobil novo dimenzijo.
- Številni potujoči pridigarji so opustili običajni življenjski slog in bi postali puščavniki ter pozneje začeli svojo potujoče pridiganje. Spokorna gibanja so rasla in med njimi so bili humiliati, ki jih je odobril Sveti sedež, v času papeževanja Inocenca III. leta 1201, potem ko jih je papež Lucij III. leta 1184 z dekretom *Ad abolendum* (ukinil) izgnal. Na žalost način ravnanja nekaterih spokornih gibanj, kot so katari<sup>1</sup>, valdenci<sup>2</sup> in

---

<sup>1</sup> Katari - bili so potujoči pridigarji in člani te sekte so zavračali zakonske zveze in vse zakramente ter trdili, da se vračajo v prvotno Cerkev, v dobo mučencev.

<sup>2</sup> Valdenci niso zavračali Cerkve ali hierarhije, vendar so želeli imeti pravico do popolne svobode pridigovati Božjo besedo; toda ker je novi lionski škof poskušal nadzorovati novo gibanje in ga vzeti pod svojo zaščito, kar mu ni uspelo, je odklonil valdenske pridigarje. Waldo se je uprl tej odločitvi, valdence pa je leta 1184 papež obsodil kot heretike.

humiliati<sup>3</sup> s časom ni bil več v skladu s Svetim pismom in prvotno Cerkvijo.

- Na primer valdenci: kljub temu, da je papež presodil, da se morajo Peter Waldo in njegovi spremljevalci v pridiganju pokoravati lokalnemu škofu, so valdenci še naprej pridigali brez dovoljenja lokalnega škofa. Na koncu jih je obsodil veronski koncil 1184. Druga spokorna gibanja, kot so katari, albižani so bila obsojena tudi zaradi svojih heretičnih nauk, ki so bila v nasprotju z naukom Cerkve.
- Nastop skupin ali bratovščin spokornikov v različnih delih Evrope. Večina spokornih bratovščin je imela svoj Propositum vitae.
- V štirinajstem stoletju je njihovo število upadlo in v šestnajstem stoletju je sveti Pij V. zatrl red humiliatov.
- Ker je število spokornih gibanj vedno bolj raslo, so bila žal tudi pod vplivom heretičnih gibanj.

## **POLITIČNA, VERSKA IN SOCIALNA NEGOTOVOST**

- 1181–1206 se je Frančišek rodil v svet političnih, družbenih in verskih negotovosti, ki ga vodijo v drugačen življenjski slog.
- Rivalstvo med mestnimi državicami. Nekatere so bile zveste cesarju (cesarstvu) in druge Svetemu sedežu (papeštvu).
- Čas dramatičnih kulturnih, družbenih in ekonomskih sprememb, tj. fevdalni sistem s plemiči in fevdalci se je nekako zmanjšal in nastajala je trgovska družba.
- 1174 do 1210 označuje zadnji in dokončni propad fevdalnega ustroja v Assisiju in nato je sledila globoka sprememba družbenih slojev.
- Frančiškova želja, da se pridruži viteškemu stanu, vojna med Perugia in Assisijem, Frančiškova ječa, vse to nekako pomaga narediti prve korake njegovega spreobrnjenja.
- Škandalozen življenjski slog duhovščine in posvetnost hierarhije ter pohujšljivo obnašanje duhovščine, ki je živela daleč od evangeljske popolnosti; zato so tudi manj skrbeli za revne.

---

<sup>3</sup> Tako kot valdenci so tudi lombardski humiliati zavračali prisego in branili svojo pravico do pridiganja. Leta 1184 je v Veroni Lucij III. obsodil vsa verska gibanja, ki so grozila avtoriteti cerkvene hierarhije, Humiliati pa so bili vključeni z vsemi drugimi skupinami. Gibanje je še naprej živelo v skrivanju, dokler Innocenc III. leta 1201 ni odobril njihovega propositum vitae in izjavil, da je katoliško gibanje. Dajal jim je celo iste privilegije rednih skupnosti samostanskega ali kanoničnega tipa, skupaj s tretjim redom, v katerem bi lahko poročeni pari sledili načinu življenja, ki je bil po vzoru revščine in molitve.

- Tisti, ki jih je navdihovalo spokorno življenje, so čutili pomanjkanje skladnosti med evangeljskim življenjem, cerkveno hierarhijo in zakramentalnim življenjem.

### **Frančiškovo spreobrnjenje in papežev odobravanje Frančiškovega načina življenja**

Frančišek, ki je pridigal o Božjem kraljestvu in sprejel trdno in odločno odločitev, da bo živel radikalen evangeljski način življenja, je začel pritegovati številne moške in ženske. Frančišek bo obnovil Cerkev, a ne tako, da bi jo kritiziral, temveč s svojim svetniškim pristopom. Leta 1209 se je rodil prvi red in Frančišek Asiški je pridobil ustno odobritev svojega propositum vitae od Innocenca III.; 1211 se je rodil drugi red, leta 1215 pa se začne oblikovati tretji red. Frančišek ni imel namena ustanoviti verskih redov. Sveti Frančišek je ob nastajanju teh treh redov dovolil, da ga je vodil samo Gospodov Duh. Sveti Frančišek je svojim trem redovom dal le eno pravilo: vedno popolnejše spoštovanje evangelija, v skladu s pogoji življenja. Odločitev za stalno spreobračanje k evangeliju (facere paenitentiam) mora prodreti v življenje vseh treh redov in izpolniti apostolsko poslanstvo (praedicare paenitentiam).

### **PONOVNA USTANOVITEV REDA SPOKORNIKOV**

- S Frančiškom spokorno gibanje najde novo moč in energijo ter izjemno karizmo, da napolni vse kotičke zemlje in človeške dejavnosti s Kristusovim evangelijem. (prim. Benedetto Lino, SFO, Zvestoba karizmi, frančiškova identiteta in poslanstvo)
- Frančiškovo spreobrnjenje (poljubi gobavca - po Legendi treh tovarišev, str. 74)
- Frančišek in njegovi prvi spremljevalci in potujoče pridiganje.
- Frančiškovo vpliv na oživitev reda spokornikov. (Mi smo spokorniki in prihajamo iz mesta Assisi).
- Prostovoljni spokorniki, ki niso bili Frančiškovi, so se zanimali tudi za obliko življenja, ki so ga živeli Frančišek in njegovi spremljevalci.
- Nepričakovan porast spokornikov v mestih.
- Ustno sprejetje propositum vitae s strani papeža Inocenca III. (Frančišek in njegovi spremljevalci dobijo dovoljenje, da živijo spokorno življenje in oznanjajo evangelij).
- Njihovo spoštovanje duhovnikov in bogoslovcev je bilo v Cerkvi zelo cenjeno v primerjavi z drugimi spokornimi gibanji.

- Frančiškova osebnost, karizma in spodbude dajejo novo življenje in sijaj redu frančiškovskih spokornikov. V tem smislu in ne v pravnem smislu je Frančišek resnično ustanovil Frančiškov svetni red in je njegov duhovni ustanovitelj.

- Frančišek je omogočil razvoj kontemplativnega reda, tj. ubogih klaris, ki so živele kontemplativno življenje v duhu uboštva.

- Rojstvo druge skupine spokornikov, moških in žensk, poročenih ali samskih, duhovnikov ali laikov, ki so bili navdihnjeni po Frančiškovem načinu življenja in so želeli živeti evangeljski način življenja v svojem okolju.

- Rast reda spokornikov, prav tako OFS, je dejansko izzival celoten fevdalni sistem in bistveno prispeval k prenovi srednjeveške družbe.

- Ker je Frančišek resno vzel "norma vitae" (način življenja) in je goreče oznanjal, se je veliko moških in žensk začelo zanimati za spokorno življenje. Tako je Tomaž Čelanski prvi predstavil red spokornikov:

***"Veliko ljudi, imovitih in nižjih slojev, duhovnikov in laikov, ki jih je spodbujal božanski navdih, je začelo prihajati k svetemu Frančišku, saj so želeli služiti pod njegovo trajno vzgojo in vodstvom. Vse te je napajal božji mož z rodovitnim tokom nebeške milosti, jih zalival s prho darov in krasil polja njihovih src s cvetovi popolnosti. Brez dvoma je vrhunski mojster, saj se s širjenjem sporočila Kristusova Cerkev obnavlja v obeh spolih glede na njegovo obliko, vladavino in poučevanje in zmaga za trojno vojsko rešenih. Poleg tega je vsem dal vodilo življenja in vse slojem iskreno opozoril na pot odrešenja."***

Tomaž Čelanski (1C37).

Tako kot so se Frančiškovi bratje in uboge sestre sv. Klare razširili v različnih delih, se je razširil tudi tretji red in mnoge posameznike, plemiče in znane posameznike v Cerkvi in v družbi je Frančiškov način življenja privlačil.

- Po ljudskem izročilu sta bila prva frančiškova spokornika Luchesius Poggibonsi (+ 1260) in njegova žena Buonadonna. Kljub pomanjkanju zgodovinskih dokumentov, ki bi to dokazovali, pa je lokalna tradicija glede the dveh sprejeta.

- Govori se, da se je spreobrnitev Luchesiusa in Buonadonne zgodila okoli leta 1221. Potem ko sta šla skozi intenzivno duhovno spreobrnitev, sta vso bogastvo razdelila revnim in obdržala le majhno polje, da bi lahko preživela.

- Elizabeta Ogrska, rojena leta 1207, hči ogrskega kralja in poročena z Louisom, ki je umrl leta 1227. Elizabeta se je po hudem trpljenju odločila, da bo začela živeti spokorno. V Marburgu je našla duhovno

pomoč brata Conrada, ki jo je uvedel v red spokornikov. Umrta je 19. novembra 1231 in leta 1235 jo je papež Gregor IX. razglasil za zavetnico OFS.

- Sveti Ludvik IX., francoski kralj, se je tudi pridružil redu spokornikov.
- Sveta Marjeta iz Cortone (1247–1297) se je leta 1277 pridružila redu spokornikov z duhovno pomočjo bratov Giovannija di Castiglione Fiorentino in Giunta Bevegnatija. Zelo tesno je sodelovala z majnimi brati.
- Angela iz Foligna se je tudi pridružila redu spokornikov in številni drugi plemeniti tretjeredniki z uglednih slojev, kot so Krištof Kolumb, Dante, Michelangelo itd.

In tako je toliko moških in žensk, ki so si v času svetega Frančiška in po njegovi smrti prizadevali živeti kot frančiškovski spokorniki.

Frančiškova spokorniška izkušnja ima seveda svoje korenine v redu spokornikov, vendar so ti novi spokorniki želeli povezati svojo spokorniško obnovo z imenom svetega Frančiška. Iz obnovljene spokorne zaveze Frančiška in njegovih spremljevalcev kot novih spokornikov je red frančiškovskih spokornikov prevzel telo in dušo.

Seveda je bilo treba ob rojstvu novega reda spokornikov urediti strukturo, ki bodo vodile njihov način življenja. Strokovnjaki se strinjajo v prepričanju, da je tisto, kar poznamo kot PRVO PISMO KRISTJANOM, prvo Pravilo. V njem so Frančiškova priporočila za tiste, ki se želijo z njim odpraviti na pot trajnega spreobrnjenja.

Uspeh pridiganja in Frančiškovega zgleda povzroči splošno prebujenje laikov, da intenzivneje živijo svojo vero, število tistih, ki želijo biti vezani z zakoni spokornosti, pa vse bolj narašča, da postanejo tudi razlog za spor med verskimi redovi, ki so se čutili ogrožene. Na tej točki postane nepogrešljivo dati natančna pravila spokornikom, jim določiti vodilo, ki bo preprečevalo, da bi hodili po svoje in bi gibanje ušlo izpod nadzora.

## **VODILO GREGORJA IX.: MEMORIALE PROPOSITI (1221-1228)**

**Vodilo, ki je zaznamovalo uradno priznanje OFS v cerkvi.**

- **Memoriale Propositi** je bilo vodilo, ki ga je kardinal Hugolin dal spokornim bratom in sestram leta 1221, v katerem je podrobno opisano, kako naj živijo sveto življenje.

- **Določalo je vsakdanje življenje spokornikov** (prim. poglavja 1-8)

1. Vsakdanje življenje; 2. Vzdržnost; 3. Post; 4. Molitev; 5. Zakramenti, druge zadeve; 6. Posebna maša in srečanja vsak mesec; 7. Obisk bolnih, pokop mrtvih; 8. Poboljšanje, odpustki, služenje.



- Ko je postal papež Gregor IX., je leta 1228 isto pravilo spremenil.
- Pomembno je poudariti, da **Memoriale Propositi** ni nujno prvi dokument, ki je bil napisan za spokornike v zvezi z njihovim načinom življenja, vendar se je utrdilo mnenje, da je prva različica "Pisma vernikom" prvo navodilo za način življenja spokornikov.
- To je bil uradni odziv Cerkve na potrebo po bolj organizirani strukturi in nadzoru skupin spokornikov.
- **Memoriale Propositi** je mogoče šteti za prvi zakonodajni dokument ali pravilo srednjeveške spokorne bratovščine, ki je spokornikom pomagal živeti evangeljski način življenja v bratstvu.
- **Memoriale Propositi** (spominski namen) je naslovljen na »spokorne brate in sestre, ki živijo v svojem domu.
- **Memoriale Propositi** je zasnovan na pojmu bratstva, pri katerem so vsi povezani z medsebojno dobroteljnostjo.

Opomba: Takratne civilne oblasti so želele, da bi spokorniki pod prisego nosili orožje za obrambo mest v takratni skregani družbi, ker pa so spokorniki pogumno zavrnilo, da bi nosili orožje, so jih pogosto preganjali zaradi njihove evangeljske miroljubnosti. Zahvaljujoč posredovanju različnih papežev je prepoved nošenja orožja postajala vedno močnejša. Honorij III. s papeško bulo "**Significatum est**" (16. 12. 1221); **«Cum illorum»** (1. 12. 1224) in nato papež Gregor IX. sta to odobritev obnovila z apostolskim pismom **«Nimis Patenter»** (26. 5. 1227). 30. marca 1228 sledi nadaljnje posredovanje z bulo **Detestanda**, v kateri je branil pravico spokornikov, da ne nosijo orožja in niso vpoklicani v vojsko. Ta bula je postala zelo pomembna za spokornike, saj so jih prvič naslovili kot spokorne brate in sestre ali tretji red.

### VODILO NIKOLAJA IV.: SUPRA MONTEM (1289)

- Nikolaj IV. (Girolamo da Ascoli Piceno) je bil generalni minister reda manjših bratov od 1274 do 1279. Za papeža je bil izvoljen 15. februarja 1288 in je postal prvi frančiškovski papež. Kmalu po izvolitvi je prejel prošnje nekaterih lokalnih skupnosti spokornih bratov in sester, naj uradno odobri njihovo pravilo.
- Leta 1289 je Nikolaj IV. izdal bulo **Supra Montem**, s katero je Frančiškovemu tretjemu redu dal novo vodilo. Naslovljeno je na brate in sestre reda spokornikov.
- Obdobje od leta 1227 do 1257 je bilo obdobje zaostrenih odnosov med redom manjših bratov in spokornikov in **Supra Montem** pomeni konec dolgega obdobja negotovih odnosov med manjšimi brati in spokorniki.

- Čeprav bula ohranja vidike "Memoriale Propositi iz leta 1221" in vanj ni dodala nobenega novega gradiva, je Supra Montem postala inovativno pravilo z uvedbo "vizitatorja" in "vzgojitelja". Vizitatorji in vzgojitelji pa morajo biti manjši bratje in škofje nimajo pravice opravljati službe vizitatorja bratstva.
- 8. avgusta 1290 je papež Nikolaj IV. z bulo **Unigentius Dei Filius** znova poudaril, da je Frančišek ustanovitelj tega spokornega reda, zato potrjuje, da bi morali imeti vizitatorje in voditelje iz reda manjših bratov. Tretjerednikom tudi naroči, naj v bratstvih izvolijo svoje ministre. Seveda je pomembno razumeti, da Frančišek v resnici ni ustanovil reda spokornikov kot takega. On je samo oživil tisto, kar je že obstajalo, in je bil dejansko ustanovitelj gibanja svojih spokornikov.
- Ker so nekateri spokorniki nasprotovali vodilu, objavljenem z bulo Supra Montem, je Nikolaj IV. potrdil veljavnost vodila, ki ga je podpisal in naročil, da se bodo privilegiji Svetega sedeža podelili samo tistim bratom in sestram, ki bodo spoštovali to vodilo.
- To vodilo je bilo v veljavi skoraj sedem stoletij in tretjeredniki so začeli izgubljati samostojnost, zelo je bila poudarjena njihova odvisnost od prvega reda.
- 15. decembra 1471 je frančiškanski **papež Sixt IV.** z bulo **Romani Pontificis Providentia** podelil prvemu redu **Superioritas, praeminentia et auctoritas** (oblast, moč in avtoriteto) nad ministri in brati tretjega reda spokornikov s prepovedjo vmešavanja škofov v zadeve tretjerednikov.
- Opomba: Tretji red je prvič v svoji dolgi zgodovini prejel vodilo, vključeno v papeško bulo. Prvo frančiškovo vodilo, ki je bilo sprejeto na splošno.
- Vodilo ima 20 poglavij.
- Ugodno tako za spokornike kot za brate v tistem času.

## FRANČIŠKOV RED SPOKORNIKOV V 13. STOLETJU

- V tem obdobju so bratje postopoma zbirali okoli sebe različne skupine laikov, nekateri so bili njihovi dobrotniki in duhovni prijatelji in med njimi so bili tudi tisti, ki so začeli sprejemati predloge evangeljskega življenja, kot so ga živeli sv. Frančišek in njegovi bratje, in da bodo živeli evangelij, kjer živijo.
- Napetost med Svetim sedežem in civilno družbo začne naraščati.
- Ko se je število tako imenovanih duhovnih prijateljev, podpornikov, zaščitnikov pravic bratov povečalo, so postopoma te skupine začele

zahtevati duhovno pomoč od bratov v zameno za bratsko službo v bratstvu.

- Zaradi nenehnega povečevanja spokornih skupin so se bratje znašli v težavah in niso mogli slediti služenju tolikim.
- Številni spokorniki so Frančiška in njegove brate prosili za nasvet, kako naj živijo evangelij v družini in v svetu.
- Red spokornikov je počasi začel uživati papeževo zaščito in nekatere privilegije Svetega sedeža, kot so izvzem iz civilne oblasti, civilnega foruma in uživali imuniteto pred izobčenjem (interdiktom?).
- Na žalost je državna oblast vse dobrine, ki so jih uživali spokorniki, videla kot oviro, kar je posledično povzročilo preganjanje civilnih oblasti, tako da so spokornike obremenili s težkimi davki in dajatvami. Če so bratje stopili na stran spokornikov ali jih branili, so imeli tudi sami težave z oblastjo.
- Morda je bil to eden od razlogov, da so potem, ko je vodstvo reda prevzel brat Elija (1227–1239), bratje manj sodelovali v spokornih bratstvih. Leta 1247 je zato papež Inocenc IV. ukazal provincialnim ministrom manjših bratov, da se zanimajo za tretji red.
  - Izvolitev svetega Bonaventure za službo generalnega ministra Reda manjših bratov (1257-1274) je prinesla nove spremembe v zvezi s pomočjo spokornikom, ker je Sveti Bonaventura popolnoma nasprotoval obveznostim do tretjega reda (prim. St. Bonaventure, *Determinationes quaestionum circa Regulam fratrum minorum*, str. II, q.16, v *Operi Omnia*, str.368ff.)

Bonaventura, prepoveduje, da bi se bratje ukvarjali s spokorniki:

- brati morajo biti svobodni, da v svojem pastoralnem delovanju hodijo k vsem in ne bodo vezani samo na eno skupino;
- pred cerkvenimi in civilnimi oblastmi je težko zagovarjati frančiškove spokornike zaradi njihovih velikih privilegijev;
- da bi se izognili škandalom zaradi bratov, ki pogosto obiskujejo hiše tretjerednikov;
- obtožnica krivoverstva zoper nekatere spokornike;
- manjši bratje ne morejo pomagati svetnim frančiškovecem, ki so zaradi dolgov ali drugih zločinov v rokah pravičnosti;
- težko je prinesiti mir v bratstvo, kadar v skupini obstajajo delitve ali ko so bratje obtoženi, da dajejo prednost bogatejšim in močnejšim članom bratstva;

## **19. maja 1274 Bonaventura odstopi z mesta generalnega ministra reda med generalnim kapituljem v Lyonu.**

Opomba: Pomembno je poudariti, da se je ime "tretjega reda" v zvezi s frančiškovskimi spokorniki začelo uveljavljati šele konec 13. stoletja. Frančiškovim spokornikom ta definicija ni bila všeč in so se ji upirali, dokler so mogli.

### **OD 14. DO 19. STOLETJA**

- Štirinajsto stoletje je v Cerkvi zaznamoval največji zahodni razkol med tremi papeži, ki so se potegovali za papeški naslov. Zaradi tega je Cerkev doživela nekaj vzponov in padcev v zvezi z odnosom papežev do spokornikov, ki so se še naprej borili, da bi bile priznane njihove pravice in težnje po samostojnosti, medtem ko so duhovniki še naprej vlekli vsak na svojo stran in vztrajali pri svoji nameri, da bi bili spokorniki podrejeni njim.
- Vsekakor se je izkazalo, da so se papeži tega obdobja v celoti gledano zavzemali za spokornike svetega Frančiška, ki jim je občasno uspelo, da so se osvobodili podrejenosti duhovščini in si sami izbrali vizitatorja po svoji želji.
- Številni spokorniki so bili osumljeni krivoverstva in duhovne dekadence.
- Zmanjšajte število spokornikov zaradi črne kuge.
- V **petnajstem stoletju** število spokornikov kljub nenehnim vzponom in padcem v prid in proti avtonomnosti začne okrevati, zahvaljujoč velikim pridigarjem, kot je Bernardin iz Siene, sveti Janez Kapistran in br. Bernardin iz Bustoja, ki so začeli s svojim pridiganjem propagirati Frančiškove spokornike. Sveti Janez Kapistran je napisal knjigo z naslovom *Defensorium Tertii Ordinis* 1440 v korist slednjih.
- "Z bulo Sixta IV. **Romani Pontificis Providentia 1471** se konča doba, ko si je red spokornikov prizadeval za samostojnost in se odpira druga, v kateri novo ime " tretji red " v celoti prevzame pomen pripomočka, odvisnosti, obrobnosti prvemu redu. "(G. Andreozzi, op. cit. str. 181).
- V šestnajstem stoletju kulturni, družbeni in politični razvoj renesanse in protestantizma.
- **Za šestnajsto stoletje** so značilni nenehni poskusi spokornikov, da bi ponovno potrdili svojo avtonomijo, vendar manjši bratje temu nasprotujejo. Konec stoletja je popolnoma potrdil popolno podrejenost svetnega reda duhovščini. Tako začne polno veljati obdobje "poslušnosti", ki se bo končalo šele z vodilom Pavla VI. leta 1578!

- Z Leonom X. ki je sledil nauku Lateranskega koncila (1512–1517), so izgubili status »redovnih oseb« in »cerkvenih oseb«, z relativnimi privilegiji. Pomembno je razumeti, da v Frančiškovem času konstitutivni značaj "redovnika" ni ustrezal klasičnim trem zaobljubam, temveč obljubi določenemu pravilu in cerkvena oseba je bila tista, ki ni bila podvržena "civilni oblasti", temveč neposredno "cerkveni oblasti".
- Za **sedemnajsto stoletje** je značilna skrb različnih frančiškovskih družin, da bi ustvarile "svoj" tretji red in utrdile svoje izključne pravice do njega, v želji, da bi imele najboljše privilegije in odpustke za svojo skupino. V poskusu opisovanja "lastnih" tretjih redov so minoriti in frančiškani izdali statute: minoriti, "**Urbanianske Konstitucije**" iz leta 1628 (ker jih je odobril papež Urban VIII.) in frančiškani "**Inocencijeve Konstitucije**" leta 1686 (papež Benedikt Innocenc XI. jih je omenil v konstituciji "**Ecclesiae Catholicae**").
- S temi "konstitucijami" se nekateri vidiki češčenja krepijo, vendar je bila popolna odvisnost tretjega reda od prvega kaznovana. Srečanja bratstev vodijo frančiškovski gvardijani ali vizitatorji in v njihovi odsotnosti sprejete odločitve niso veljavne. Vse oblike notranje uprave so ukinjene: volitve so rezervirane za voditelje in splošne vlolilne pravice ni več. Ti statuti so imeli zakonsko veljavo vse do nove vladavine Leona XIII., deloma pa do Generalnih konstitucij iz leta 1957
- V tem obdobju, med letoma 1600 in 1700, so bratje in sestre prenehali nositi spokorne obleke in so namesto tega nosili škapulir in pas. Očitno je to ustrezalo tudi potrebam plemičev in vladarjev, ki spokornih oblačil niso nosili.
- Značilno je tudi upadanje članstva tretjega reda v Evropi in hkrati stalno povečanje Frančiškovega tretjega reda v Severni, Srednji in Južni Ameriki. 1589, Brazilija (Olinda Pernambuco); 1614, Mehika (Puebla de Los Angeles); 1615 Gvatemala; 1619 Rio de Janeiro; 1625 Mexico City; 1621, Kolumbija (Santa Fe de Bogotà); 1635, Salvador-Bahia-Brazilija; 1643, Venezuela (Caracas) in postopoma Ekvador, Peru, Paragvaj, Argentina itd.
- Osemnajsto stoletje je obdobje, ki ga zaznamujejo številne revolucije: industrijska revolucija, francoska revolucija itd. in zatiranje verskih redov in tretjega reda.
- Avstrijska cesarica Marija Terezija je izdala ukaz (15. junij 1776), ki je veljal tudi zunaj meja cesarstva, prepovedal sprejem novih članov, med vladanjem Jožefa II. pa je bil 23. septembra 1782 OFS zatrt;
- Civilna ustava duhovščine (1790) je tudi v Franciji izvajala zatiranje in odvzem cerkvenega premoženja in ni prizanesla svetnim bratovščinam, ki so bile v večini primerov razpršene; v najhujši fazi terorja (1792-

1794) najdemo med žrtvami revolucije nekaj svetnih in redovnikov tretjerednikov: Nicola Pick, "rektor" strasbourškega bratstva, aretiran in obsojen na sedemindvajset let; Severino Girault (TOR), masakriran 2. septembra 1792 in beatificiran leta 1926; Rosa Jessée, tretjerednica in sestra provinciala manjših bratov, obgljavljena v Cambrai; v Nantesu, med utopljenimi v Loari, je na seznamih obsojenih na smrt nekaj tretjerednikov.

- V **devetnajstem stoletju**, ko so si bratje treh obedienc opomogli od zatiranja, so trdo delali, da bi tretji red spet deloval in živel. Od tod močna spodbuda papeža Pija IX (1846–1878) v znamenitem govoru: **»Širite, širite tretji red. Ne morete si predstavljati, koliko dobrega lahko naredi«**. Od tega trenutka Apostolski sedež prevzame bistveno in preroško vlogo pri ponovnem odkrivanju narave, poslanstva in karizme Frančiškovega svetnega reda.
- Na božič leta 1875 kardinal Gioacchino Pecci, nadškof Perugia in prihodnji papež Leon XIII. napiše pastoralno pismo svojim župnikom, v katerem poziva, da povsod ustanavljajo bratstva tretjega reda. Tudi sam je hotel dati zgled in je postal Frančiškov tretjerednik bratstva v Perugi z imenom Monteripido.
- Ko je postal papež Leon XIII., ni zamudil nobene priložnosti, da je hvalil visoke kvalitete Frančiškovega tretjega reda. Sledi Leonovo vodilo z dne 30. maja 1883 "**Misericors Dei Filius**"
- Papež Leon XIII. je v encikliki **»Quod Auctoritate«** z dne 22. decembra 1885 za izredni jubilej 1886 obnovil vabilo škofom **»za zaščito in širitev tretjega reda Frančiškovih bratov, ki sebe imenujejo svetne«**.
- Papež Leon XIII. je v 25 letih svojega pontifikata izvedel socialno reformo Cerkve. Leon XIII. je močno spodbujal širjenje OFS in svetni frančiškovski apostolat med koncem 19. stoletja in začetkom 20. stoletja.

### **VODILO PAPEŽA LEONA XIII., MISERICORS DEI FILIUS (USMILJENI BOŽJI SIN), 30. MAJ 1883**

- Med papeževanjem Leona XIII. (1878-1903) je Frančiškov tretjerednik (kardinal Vincenzo Giacchino Pecci) v prizadevanju, da bi bilo frančiškovo gibanje dostopnejše in privlačnejše za več katoličanov, napisal vodilo, ki je krajše in manj strogo od Nikolajevega (zasnovano je tako, da bi pritegnilo čim več članov v času, ko so uspevala druga družbena in politična gibanja).
- Vodilo svetnega Frančiškovega reda je bilo dvakrat spremenjeno, da se je prilagodilo spreminjajočim se potrebam Cerkve in Misericors Dei Filius je bila ena prvih sprememb.

- Dvajset poglavij prejšnjega pravila je bilo zmanjšanih na tri poglavja. Prvo poglavje je bilo o sprejemu, novicijatu in poklicu.
- Drugo poglavje o disciplini bivanja in tretje poglavje o službah, obiskih in o samem vodilu.
- Imelo je tudi tri poglavja glede seznama odpustkov in privilegijev.
- Pomembno je opozoriti, da je bilo novo vodilo omejeno na golo osnovo, ohranilo je toliko starega vodila Nikolaja IV., kolikor ga je bilo mogoče prilagoditi življenju vsakega navdušenega kristjana in spremeniti, kar je bilo zastarelo ali preostro.

## DEVETNAJSTO IN DVAJSETO STOLETJE

- **Devetnajsto stoletje** so zaznamovala tudi rojstva regionalnih, nacionalnih in mednarodnih kongresov, ki jih je spodbujal, vzdrževal in oživiljal Leon XIII.
  - Leta 1893 je bil v Val de Boisu frančiškanski kongres Francije, Belgije in Nizozemske
  - **11. in 13. septembra 1894 je bil francoski nacionalni kongres v Paray-le-Monialu, prvemu italijanskemu kongresu (Novara, 24. in 27. septembra 1894)** pa so sledili drugi kongresi, ki so se skoraj vsi še naprej ukvarjali s podobnimi temami, kot so narava in namen ter organizacija bratstev, notranje življenje in sredstva, ki ga spodbujajo, prisotnost v Cerkvi tudi na lokalni ravni, dobrodelnost; na nekaterih kongresih so bili prisotni predstavniki sosednjih držav.
  - Mednarodni kongres, organiziran v Rimu od 22. do 26. oktobra 1900, so spodbudili generalni ministri OFM, OFMConv OFMCap in Frančiškov tretji red.
  - **Dvajseto stoletje** - 4. avgusta 1903 je umrl papež Leon XIII., kardinal Giuseppe Sarto pa je bil izvoljen za papeža Pija X., ki je postal tretjerednik. Zgodovino OFS sta med papeževanjem papeža Pija X. zaznamovali tudi dve izraziti dejstvi, ki sta se rodili na kongresih.
    - \* Projekt povezovanja različnih bratstev;
    - \*Povezovanje bratstev se je zdelo nujen prvi korak k enotnosti OFS, ki je morala preiti fazo interobediencie.
- Narodni kongres v Paray-le-Monial v Franciji 1908 je potrdil, da "morajo bratstva težiti k povezovanju";
- 4. oktobra 1909 je Pij X. rešil vprašanja pristnosti treh glavnih vej in hierarhičnega nasledstva generalnih ministrov. Izjavil je, da so "*trije redovi manjših bratov kot tri veje istega drevesa, katerih korenina in deblo*

*je sveti Frančišek "in je generalne ministre opredelil za" enake po dostojanstvu in moči"; to načelo je bilo nato uporabljeno pri tretjem redu, v zvezi s katerim imajo "generalni ministri treh družin manjših bratov enako moč";*

- Papež Pij X. je 8. septembra 1912 naslovil pismo Tertium Franciscalium Ordinem na generalne ministre prvega reda, v katerem je izjavil, da se tretji red po svoji naravi ne razlikuje od drugih dveh - prvega in drugega reda, vendar le, če zasleduje isti namen na način, ki je specifičen zanj, in osebno posvečenje.
- Med letoma 1915 in 1930 se je število tretjerednikov stalno povečevalo in širilo. Čas med letoma 1935 in 1960 pa je zaznamovalo upadanje števila tretjerednikov.
- *Kateri so glavni razlogi za to krivuljo, najprej vzpon in nato padec? Za prvo fazo je treba spomniti, da tretji red, ne glede na usmeritev, ki je bolj zaznamovala njegovo identiteto, ostaja eno redkih združenj laikov, ki ga priznava kodeks kanonskega prava, ki je bil objavljen leta 1917 in tudi dvojni jubilej, ki je pritegnil pozornost vernikov in se je ponovil vsako stoletje že sedemkrat: njegova ustanovitev (1921) in smrt svetega Frančiška (1926).*
- Papež Benedikt XV. (tudi tretjerednik) je zaznamoval praznovanje sedemstoletnice tretjega reda.
- Praznovanja so se končala z objavo enciklike Sacra Propendiem (6. januarja 1921), ki jo je v celoti posvetil svetnemu redu in praznovanju drugega mednarodnega kongresa v Rimu od 15. do 18. septembra 1921.
- Obravnavane teme:
  - \* posvečevanje tretjerednikov,
  - \* delovanje bratstev,
  - \* frančiškova reforma družbe,
  - \* oznanjanje in apostolat
- Papež Benedikt XV. je v tej encikliki jasno povedal, da je „Frančišek ustanovil red tretjerednikov, red v pravem pomenu besede, ki pa ni vezan z zaobljubo kot druga dva, ampak ga odlikujeta enako življenje in spokornost“.
- Enciklika predstavlja ponovno sintezo vsega, kar se tiče nauka tretjega reda, zgodovinskih vidikov (s posebnim poudarkom na vodilih Nikolaja IV. in Leona XIII.), bodočnosti – upal je, da se bo red razširil v vsako "mesto in vas", da se bodo pridružili "mladi, ženske in delavci", četudi bi že pripadali drugim katoliškim združenjem, ker "ta red ... vodi njene



člane do krščanske popolnosti, čeprav so vpeti v svet, ker nobeno življenje ni nezdržljivo s svetostjo".

- Papež Pij XI. je 30. aprila 1926 objavil encikliko **Rite Expiatis**, s katero je katoliški svet spomnil na 700-letnico smrti svetega Frančiška in mu priznal veliko vlogo v OFS.
- 5. septembra 1946 so štirje generalni ministri prvega reda in TOR potrdili statut mednarodnega sveta tretjega reda svetega Frančiška
- Konec leta 1950 je bil v Rimu mednarodni kongres voditeljev Frančiškovega tretjega reda. Ta kongres je bil interobediencialna manifestacija. Dejansko je že od 5. septembra 1946 deloval mednarodni interobediencialni svet, ki so ga ustanovili generalni ministri prvega reda in TOR, sicer ad experimentum, sestavljali pa so ga štirje duhovniki, ki so bili odgovorni za OFS.
- Papež Pij XII. (Frančiškov tretjerednik) je v svojem jasnem in avtoritativnem povabilu k obnovi nagovoril italijanske tretjerednike 1. julija 1956 in jih spodbudil, naj postanejo šola krščanske popolnosti, pristnega Frančiškovega duha, drznega in hitrega ukrepanja za izgradnjo Kristusovega telesa.
- Omeniti velja, da sta bila za oblikovanje konstitucij, ki so bile odobrene in razglašene 25. avgusta 1957, uporabljeni tako razprava Pija XII. kot tudi gradivo, zbrano in obdelano na mednarodnem kongresu.
- Konstitucije iz leta 1957 so eno najbolj obširnih in popolnih besedil zakonodaje OFS; v njih je zbrano, uzakonjeno in pojasnjeno vse, kar se je do tedaj dogajalo v OFS: od narave in namena reda do vodstva reda, ki je ločeno na zunanje (pritiče prvemu redu) in notranje (pritiče tretjerednikom); od življenjskega programa, obsežnega in natančnega duhovnega poglobljanja do disciplinskih norm.
- **Priprava obnovljenega vodila** je bila razdeljena na tri obdobja:
  - 1966–1969
  - 1969–1973
  - 1973–1978

### **Odobritev pavlinskega vodila (veljavno vodilo za OFS)**

- Med kongresom 1950 so se mnogi zavzemali za posodobitev vodila papeža Leona XIII.
- Proces revizije veljavnega vodila iz leta 1883 se je začel s prošnjo, ki so jo štirje generalni frančiškovski komisarji poslali štirim generalnim ministrom: prvemu redu in TOR.

- 9. marca 1966, kmalu po sklenitvi drugega vatikanskega koncila, so generalni ministri dali svoj blagoslov za začetek temeljitega dela na oblikovanju in reviziji vse temeljne zakonodaje Reda: vodila, konstitucij in obrednika za tretji red.
- Po manjših spremembah in popravkih generalnih ministrov in Kongregacije Svetega sedeža je končno **24. junija 1978** papež Pavel VI. potrdil in razglasil novo vodilo z apostolskim pismom **Seraphicum Patriarcha**
- \* 4. oktobra 1978 so štirje generalni ministri bratom in sestram Frančiškovega svetnega reda podelili to vodilo s pismom, v katerem so opozorili na dve osi zelene obnove: **vrnitev k virom in pozornost do Duha v znamenjih časov.**
- 9. marca 1985 je Kongregacija za bogoslužje potrdila nov obrednik OFS.
- 8. septembra 1990 so bile izdane Generalne konstitucije ad Experimentum in
- 8. decembra 2000 jih je Kongregacija za ustanove posvečenega življenja dokončno odobrila.

### **VODILO PAPEŽA PAVLA VI., SERAPHICUS PATRIACHA – 24. JUNIJ 1978**

- Papež Pavel VI. je 18. junija 1978 potrdil prenovljeno vodilo Frančiškovega svetnega reda, ki razveljavlja in nadomešča prejšnje vodilo papeža Leona XIII. Odslej je tretji red uradno znan kot "OFS" in si povrne svojo avtomanijo. Pomembno je omeniti tudi, da je papež Pavel VI. prvi papež, ki je izrecno spregovoril o ENOTNOSTI znotraj OFS.
- Pavlinsko vodilo vsebuje tri temeljne elemente, ki kanonizirajo bistvene značilnosti reda in njegovo naravo za uresničevanje njegovega poslanstva:
  - \* **AVTONOMIJA**, v kateri je bil red ustanovljen v času svetega Frančiška (vrnil se je v prvotno stanje), po petih stoletjih, ko so se bratstva pogosto sklicala skupaj in bila podvržena vodstvu prvega reda in TOR.
  - \* **ENOTNOST** reda s priznanjem njegovega osrednjega vodstva, ki so si ga svetni spokorniki vedno želeli in nikoli ni bil opozicija Frančiškovega prvemu redu.
  - \* **ŽIVA POVEZOVALNA SKUPNOST** med tremi Frančiškovimi redovi
- Vsak izmed treh redov je pravno samostojen, vendar je povezan z drugima dvema v tesno življenjsko skupnost v istem poslanstvu, noseč

enako karizmo, vsak v svojem načinu življenja, kot je navedeno v 1. členu tega vodila:

- Ti trije elementi, avtonomija, enotnost z osrednjim vodstvom in živo vzajemno občestvo, so nato v nagovoru generalnemu kapitlju OFS 22. novembra 2002 dobili potrditev svetega papeža Janeza Pavla II.
- "Cerkev od Frančiškovega svetnega reda pričakuje eno in edino stvar: služenje za Božje kraljestvo v današnjem svetu. Želi, da bi bil vaš red vzor organske, strukturne in karizmatične skupnosti na vseh ravneh, da bi se predstavil svetu kot "skupnost ljubezni".
- Opomba: Tudi če so trije frančiškovski redovi institucionalno samostojni in neodvisni, njihov neodvisni obstoj ni popolnoma tak, kajti njihova duhovna vitalnost potrebuje medsebojno podporo in zavrača iluzijo o lahki samozadostnosti.
- **OFS je samostojen (ima svojo zakonodajo) in enoten, v polnosti živi svojo svetnost (sekularnost), da bi v celoti izpolnil svojo vlogo v skupnem poslanstvu Frančiškove družine.**
- OFS znotraj Cerkve je v pristojnosti **Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja** (za notranje življenje same OFS) in pod **Papeški svet za laike** (za apostolsko življenje na svetovni ravni)
- **Frančiškovi sestre in bratje v svetu, čeprav niso »redovniki« v ožjem smislu, se zavežejo, da bodo z resnično in pravilno »redovno« obljubo pričali o rešilni novosti evangelija, tako da se bodo povezali z apostolatom bratov prvega reda in kontemplacijo ubogih sester klaris.**

### **PRVI KORAKI DO ENOTNE OFS**

- OFS je bil kot mednarodni prvič postavljen leta 1969, ko je v okviru Frančiškove družine kapucinski generalni minister poklical italijansko sestro OFS Manuelo Mattioli, da bi mu predsedovala.
- Leta 1973 so štirje generalni ministri prvega reda in TOR imenovali 1. mednarodni svet Frančiškovega tretjega reda (CITOF in CIOFS), ki je pod aktivnim, kvalificiranim in vztrajnim predsedovanjem Manuele Mattioli pomembno spodbudil enotnost OFS in njegovo prisotnost v Cerkvi.
- Leta 1976 in 1982 so v skladu s statutoma, ki sta bil v tema času pripravljena, narodni sveti izvolili CIOFS, ki je postavil svoje predstavnike na vsa kulturna področja sveta. Tako se je začela pot OFS z rednim praznovanjem "kapitljev", na petem so (Rim, 1988) preučevali nove konstitucije.

## **STOPNJE IN RAZVOJ ENOTNEGA OFS PO VSEM SVETU**

- Pred pavlinskim vodilom ni bilo potrebe po posvetnih strukturah, ker so bili laiki odvisni od verskih (direktorjev in komisarjev).
- Konstitucije iz leta 1957 so dopuščale možnost krajevne, pokrajinske, državne, splošne in celo interobediencialne ali obediencialne strukture, vendar le kot možnost.
- Pred pavlinskim vodilom so bile v nekaterih državah, vključno z Italijo, Portugalsko, Brazilijo in Španijo, vzpostavljene obediencialne strukture višje od lokalne ravni.
- 1969 - 1. mednarodni svet s svojim generalnim ministrom, ki ga je ustanovila kapucinska obediencia. Ministrico Manuelo Mattioli in svetnike je imenoval generalni minister OFM Cap
- 1973 - Po volji štirih generalnih ministrov je bil ustanovljen prvi "interobediencialni" mednarodni svet, ki je bil dejansko že enoten. Generalna ministrica Manuela Mattioli je bila sama, podpredsedniki pa so bili štirje, eden za vsako obedienco, vse so imenovali generalni ministri
- 1975 - 1. mednarodni kongres (ali 1. Generalni kapitelj) OFS
- 1976 - prvi sklic generalnih ministrov. Ante Regola, volitve, ki so jih organizirali narodni sveti v skladu s statutom CIOF, ki so ga dali generalni ministri (OFM, Cap, Conv. TOR). Volitve po pošti!
- 1979 - (6. in 10. oktobra) 2. Generalni kapitelj. Glavna tema so bila pravkar predložena pravila (govornika: Encarnación del Pozo in fra José Angulo Quilis TOR)
- 1982 - (22. in 27. septembra) 3. Generalni kapitelj. Tema: Odgovornost pri animaciji reda.
- 1984 (Madrid) (27. april - 3. maj) - 4. Generalni kapitelj, 1. Volilni kapitelj. Sprejet je bil prvi novi statut CIOFS.
- 1988 - 5. Generalni kapitelj; tema: začetek študija Generalnih konstitucij
- Postopek poenotenja na nacionalnih ravneh po vsem svetu, razen v Italiji in Kolumbiji, je bil končan že leta 1990. V Kolumbiji je bil dokončan kmalu po letu 1993.
- Pri doseganju združevanja smo bili priča pomembnemu številčnemu upadanju tretjerednikov. To je bilo tudi zaradi nezadovoljstva redovnikov. Pravzaprav so red v celoti vodili bratje, ki po priznanju avtonomije OFS niso več čutili enake gorečnosti za pospeševanje "zaposlovanja" (resnično pogosto ne zelo selektivnega).

- 1990 (Fatima) - 6. Generalni kapitelj - 2. Volilni generalni kapitelj. Izročitev generalnih konstitucij ad experimentum. Priporočilo kapitlja za oblikovanje narodnih in regionalnih bratstev.
- 1993 - (Mexico City) - 7. Generalni kapitelj
- Novi mednarodni statut - zahteva po triletnem podaljšanju proučevanja Generalnih konstitucij.
- Sklep o zastopanju narodnih bratstev na kapitljih: 1 država, 1 glas.
- 1996- (Rim) - 8. Generalni kapitelj - 3. Volilni generalni kapitelj. Razprava o dokončanju enotnega OFS v Italiji. Italijo predstavljajo štirje opazovalci, ki ne glasujejo, ker ni bilo možno izvoliti enega samega svetnika za vse obedience.
- 1999 - (Madrid) - 9. Generalni kapitelj, razprava o Generalnih konstitucijah, kapitularji potrdijo predlagane spremembe.
- 2000 - (8. decembra) je vatikanska Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja odobrila in potrdila trenutno spremenjeno različico konstitucij OFS.
- 2002 - (Rim) - 10. Generalni kapitelj - 4. Volilni generalni kapitelj  
Tema: Vitalno vzajemno občestvo v Frančiškovi družini.  
Odobritev novega statuta Mednarodnega bratstva OFS. Sporočilo papeža Janeza Pavla II., ki slovesno potrjuje enotnost OFS in temeljne značilnosti njegove narave in strukture ter poudarja, da je dokončan zakonodajni postopek OFS, poziva OFS, naj ima sposobnost in pogum, da prevzame svojo frančiškovo vlogo v Cerkvi v tretjem tisočletju.
- . 2005 - (Assisi) 11. Generalni kapitelj; Tema: Novitas Franciscana: Poslanstvo in pričevanje
- . 2008 - (Madžarska) 12. Generalni kapitelj - 5. Volilni Generalni kapitelj. Tema: Poklic Frančiškovega brata/sestre v svetu in njegov občutek pripadnosti.
- . 2011 - (San Paolo, Brazilija) 13. Generalni kapitelj: Evangelizirani, da bi evangelizirali.
- . 2014 - (Assisi) 14. Generalni kapitelj - 6. Volilni generalni kapitelj: Kako upravljati svetni red, kot je OFS, na vseh ravneh? OFS, edinstvena verska entiteta v Cerkvi. Razmislek o identiteti in naravi OFS.
- . 2017 - (Rim) 15. Generalni kapitelj: Kakor si mene poslal na svet, sem tudi jaz njih poslal v svet.

## PAPEŽI IN FRANČIŠKOV SVETNI RED

**PIJ IX., LEON XIII., PIJ X., BENEDIKT XV., PIJ XI., PIJ XII., JANEZ XXIII., TEH SEDEM PAPEŽEV JE POMEMBNO PRISPEVALO K OŽIVITVI FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA**

**DRUGI PAPEŽI, KI SO BILI ČLANI OFS: GREGOR IX., BLAŽENI GREGOR X., INOCENC XII., MARTIN V., KLEMEN XII.**

### IDENTITETA FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA

"OFS je to, kar je, na podlagi tistega, kar je Bog navdihnil sv. Frančišku in kar je Cerkev potrdila s svojim zakonom." Torej, zavedati se moramo dejstva, da obstoječa različnost narave, identitete, posebnosti in poslanstva OFS v primerjavi z drugimi obstoječimi skupinami v Cerkvi od OFS še posebej terja, da na novo ocenjuje svojo vlogo in identiteto svojega poslanstva «(Benedetto Lino, OFS). Seveda je glavni cilj, ko govorimo o identiteti OFS, spoznati drugačnost, identiteto, posebnost in poslanstvo OFS v primerjavi z drugimi obstoječimi skupinami v Cerkvi. Potrebno je dobro razumeti, za kaj gre pri OFS, da bi članom čimbolj pomagali vstopati v njihovo vlogo in posebno identiteto reda, katerega poslanstvo je treba izpolniti. Ker so vsi krščeni poklicani, da postanejo resnične priče evangelija.

Ne morete govoriti o identiteti OFS, ne da bi upoštevali naslednje resničnosti njegove narave:

**1. *Tres ordines hic ordinat*** (prim. „Questi istituisce tre Ordini“, Giuliano da Spira. Ufficio ritmico, Antifona alle Lodi)

\* ***Skupni ustanovitelj.***

**2. *Eiusdem corporis membra existentes*** (prim. „Esistenti come membra dello stesso corpo“, Urbano IV, Boll. Spiritus Domini, 1.C, 671)

\* ***Ista karizma.***

\* ***Enako poslanstvo v različnih življenjskih stanjih, soodvisno in dopolnjujoče: vsi trije za čudovito delovanje.***

**3. *Funiculus triplex difficile rumpitur.*** (Glej: „Una corda a tre capi difficilmente si rompe“ Qo.4,12)

\* ***Neodvisnost in enotnost.***

\* ***Živo medsebojno povezovanje.***

• S Pijem IX., predvsem pa z velikim Leonom XIII. se red znova zažene in postopoma začne obnavljati zavedanje o svoji vlogi in identiteti - naravi.

- Od začetka so laiško frančiškovo spokorno gibanje imenovali **Bratje in sestre spokornega reda svetega Frančiška** (Spokorni bratje in sestre), nato **Tretji red svetega Frančiška** in danes **Frančiškov svetni red** ali latinsko, kot se z veseljem imenujejo, **Ordinis Franciscani Sæcularis (OFS)**. Torej je svetna frančiškova identiteta identiteta spokornikov, **nenehno spreobrnjenje s priličenjem Kristusu**. (Prim. Vodilo 1978, člen 7). To je življenje, namenjeno spreobrnjenju, življenje, korenito spremenjeno s kesanjem, življenje, ki vodi k Kristusu.
- Ime Frančiškov brat/sestra v svetu že jasno navaja pripadnike, ki so sprejeli evangeljski način življenja, medtem ko živijo v svojem svetnem stanu. (Vodilo OFS, poglavje 1, # 2)
- Bratje in sestre v svetu (matere, očetje, hčere, sinovi, možje, žene) so poklicani, da v svet prinesejo evangeljske vrednote preprosto tako, da živijo svojo identiteto, ki je globoko zakoreninjena v njihovem svetnem stanu. Poklicani so, da prevzamejo svojo identiteto tako, da se postavijo v službo Cerkvi in evangeliju v okviru družbe in svetu dela in politike. **Christifideles laici (O krščanskih laikih)** ugotavlja: "Položaj laičnih vernikov v Cerkvi je v bistvu opredeljen z njihovo novostjo v krščanskem življenju in razpoznaven z njihovim svetnim značajem." (Christifideles laici 15).
- Frančiškov svetni red deli življenjsko vzajemnost, frančiškovo poklicanost, poslanstvo in karizmo v vsakdanjem življenju s prvim redom. V skladu s svojim življenjskim stanom si vsak član prizadeva po bratstvu živeti evangelij in biti zvest član Cerkve, pri čemer je Frančišek njegov vzor in navdih.
- Je samostojna in samoupravna organizacija. Tako njen samostojni obstoj ni pogojen z drugimi deli Frančiškove družine, temveč je skupna duhovnost odvisna od medsebojne podpore, ki si jo med seboj delijo v različnih vejah Frančiškove družine - neodvisnost in enotnost
- Po 507 letih, odkar je OFS leta 1471 izgubil avtonomijo pod Sixtom IV., je Cerkev prvič zaupala OFS, da se vodi samostojno.
- Frančiškov svetni red je v Cerkvi javno združenje (prim. Čl. 1.5 OFS GGCC (Canon 116; 301,3; 312; 313))
- OFS kot mednarodno javno združenje je s posebno vezjo povezan z rimskim papežem, od katerega je prejel odobritev svojega vodila in potrditev svojega poslanstva v Cerkvi in svetu. (prim. člen 99.2 OFS GGCC)
- OFS se je po privilegijih, ki jih je podelil Sveti sedež, svobodno povezal s prvim redom in TOR v razmerju enake in življenjske vzajemnosti.

Povezava s 1. R, NE iz 4 frančiškovskih verskih redov. Sveti Frančišek je ustanovil OFS, kot je s svojo karizmo ustanovil 1. red.

- Glavna naloga duh. asistenta je poglobiti vpogled v Frančiškovo duhovnost in sodelovati pri začetnem in nadaljnjem oblikovanju svetnih frančiškovcev. (GGCC 90,1).

Sveti višjih stopenj naj ne opravljajo tistega, kar lahko ustrezno izvajajo bodisi lokalna bratstva bodisi svet nižje ravni. Svojo vitalnost naj spoštujejo in spodbujajo tako, da pravilno opravljajo svoje naloge. Lokalna bratstva in njihovi sveti se morajo zavezati, da bodo izvajali odločitve mednarodnega sveta in drugih svetov višjih nivojev ter izvajali svoje programe in jih po potrebi prilagajali svojim razmeram. (GGCC, člen 33,2).

- Opomba: Frančiškov svetni red obstaja kot zavestno dejanje volje celotne Cerkve, ki ga je postavil Sveti sedež in je povezan z evangeljskim poslanstvom Cerkve v svetu. Tako pravna osebnost OFS izhaja neposredno od Svetega očeta. Hierarhija (škof) Cerkve na splošno ne posega v življenje Frančiškovega svetnega reda, njegovo vodenje, volilni postopek ali njegovo civilno identiteto, čeprav lokalni škof izvaja nadzor nad OFS, da bi zagotovil njegovo zvestobo Cerkvi.

**Avtonomija; Enotnost; in sekularnost** = V teh treh značilnostih lahko OFS v celoti uveljavi svojo **svetno identiteto** v svetu družine in družbe, ki si delijo isto karizmo in poslanstvo z drugimi vejami Frančiškove družine.

**Opomba: vsi so samostojna resničnost. Ne more obstajati popolnoma samostojen OFS, če ni sam v sebi, niti ne more biti resnično svetnega OFS-a, če je odvisen od redov in se poistoveti z brati, ki nudijo duhovno pomoč.**

- OFS ima svojo zelo artikulirano LASTNO PRAVO, ki je na nek način bolj navdihnjeno s pravom redovnikov kot s čistimi in preprostimi združenji vernikov.

Zdi se, da OFS v nekaterih pogledih spominja na tretji red, vendar nima bistvenih osnovnih značilnosti le-tega, ki jih navaja Kodeks kanonskega prava.

OFS v bistvu sledi normativom javnih združenj vernikov, čeprav ga odlikujejo številne posebnosti, zaradi katerih je to svojevrstno javno združenje. (OFS GGCC, čl. 1.5 - Kodeks kanonskega prava [CCL] 116; 301 & 3; 312; 313)

- **Mednaroden po obsegu**

- **Povezan s posebno vezjo z rimskim papežem, ki je dal redu (OFS) Vodilo in ga potrdil.**



• ***Potrjuje poslanstvo OFS v Cerкви in svetu (Cfr OFS GGCC.; čl. 99.2)***

OFS je javno združenje vernikov, ki ga je postavil papež, ne verska ustanova. Noben od treh prvih redov niti TOR nimajo OFS za „svoj tretji red“.

OFS je predmet in cilj privilegija, da mu kolektivno pomagajo redovni bratje in ne škof.

Vsekakor ostaja njegovo poimenovanje "red", tako zaradi svojega zgodovinskega izvora, ki se je kot tak rodil, kot tudi zaradi njegove edinstvenosti narave, karizme in poslanstva v Cerкви in v Frančiškovi družini.

OFS ni pridružen ali povezan s prvim redom ali TOR, ampak se je rodil popolnoma samostojno in se dopolnjuje z drugima dvema družinama.

OFS je del redovne družine, ki jo je ustanovil sveti Frančišek v svoji trojni artikulaciji in sodeluje v duhu celotne družine kot neposredni prostor karizme skupnega serafskega očeta, kot prvi in drugi red.

OFS ima svojo zelo artikulirano zakonodajo, ki je na nek način bolj navdihnjena s pravom redovnikov kot s čisto in preprosto povezanostjo z verniki.

V bistvu OFS upošteva pravila javnih združenj vernikov, vendar ga odlikujejo številne posebnosti, zaradi katerih je svojevrstno javno združenje.

Sprememba iz tretjega reda v OFS je res spremenila njeno naravo, a je šlo bolj za nadaljevanje tega, kar je bilo od začetka, da je Frančiškov red, ki je samostojen in enoten na vseh ravneh. „Dejstvo je, da OFS ne bo popolnoma samostojen, dokler ne bo povezan kot samostojen red v vsakem pokrajinskem in narodnem bratstvu, dokler sveti na različnih ravneh ne bodo zmožni upravljali posameznih bratstev in dokler ne bodo finančno samostojni.“

Zaradi posebnosti v njegovi naravi ga po novem Kodeksu kanonskega prava 303 ni mogoče definirati kot tretji red; Člen 307 in 2,3, zato je OFS v pristojnosti **Kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja (za življenje znotraj samega OFS) in pod pristojnostjo Papeškega sveta za laike (za apostolsko življenje).**

Bratje in sestre OFS so skupaj z brati in sestrami iz prvega in drugega reda zavezani izpolnjevati poslanstvo, ki ga je Bog zaupal Frančišku, namreč, naj popravi njegovo cerkev, ki je dejansko Cerkev, Kristusovo telo, in s tem izpolni svoje poslanstvo odrešenja tako, da vsakemu bitju sporoči spreobrnjenje in oznanjevanje evangelija (spreobrnite se in verujte evangeliju).

Najboljši naĉin, kako spoznati in Źiveti svojo identiteto, je trajna vzgoja. Ćlani OFS lahko skozi vzgojo, zaĉetno ali trajno, spoznajo nekatere resniĉnosti svoje identitete. Na primer: svetni franĉiškovci nimajo zaobljube pokoršĉine. A vendar Źivijo v duhu evangeljske pokoršĉine, ki je pokoršĉina evangeliju, Cerkvi, vodilu in svoji vesti. Pokoršĉina voditeljem OFS, ki so bili izvoljeni, je vedno povezana in prepoznavna v pokoršĉini vodilu, ki so ga obljubili spoštovati.

Centralno vodstvo OFS, ĉeprav podobno redovnemu, se bistveno razlikuje in narava oblasti OFS se razlikuje od redovnega. Lik predsednika (ministra) v redovnem Źivljenju je drugaĉen od predsednika v OFS. Predsednik v OFS ni obdarjen z osebnimi vladnimi pooblastili do bratstva. Ta oblast se odraŹa predvsem v svetu bratstva. V OFS je svet s svojim predsednikom in ne obratno. To je resniĉnost, ki je Źe vedno premalo razumljena in jo je treba moĉno poudarjati v vseh obdobjih vzgoje. Izvolitev ministra mu ne daje moĉi, da dela, kar hoĉe, ampak samo moĉ, da sluŹi bratom in pazi nanje in jih ljubi, se pravi, da je predsedniška funkcija bratsko sluŹenje. (glej ĉlen 31, CCGG) in naj bi zagotovila, da bodo navodila in sklepi sveta uresniĉeni (prim. ĉlen 51.1 CCGG)

Vedenje in poglobljen vpogled v naravo in identiteto OFS morata utemeljiti "**bistvo**" Franĉiškovih sester in bratov v svetu, kar jim bo dalo zavest o njihovi poklicanosti, prejetem poslanstvu in izjemni karizmi, ki so jo vsi prejeli.

**Identiteto OFS lahko strnemo v sedem vidikov** (priroĉnik za duhovne asistente OFS/FRAMA, 2. Pogl.)

Źivljenjski naĉrt

Svetna franĉiškovska duhovnost

Bratsko Źivljenje

Svetnost

Edinost

Samostojnost

Vzgoja

**Najpomembnejši poudarki novih konstitucij OFS glede njegove identitete so najbolj izraŹeni v treh toĉkah:**

Svetnost

Edinost

Samostojnost

## BIBLIOGRAPHY

- \*André Vauchez, in Francis of Assisi: The life and afterlife of a Medieval Saint,
- \*Andrea Boni, *Tres Ordines hic ordinat*, Ed. Porziuncola, Collectio Assiensis 26,1999
- \*Anne Mulqueen, SFO, «Our identity as a Secular Franciscan», For up to Now (FUN), prepared by the National Formation Commission of the National Fraternity of the Secular Franciscan Order-USA 2011
- \*Benedetto Lino, OFS; Fedeltà al Carisma, Identità Francescan e Missione
- \*Code of Canon Law
- \*FUN Manual- A Brief History of the Secular Franciscan Order and its Rules by William Wicks, SFO 2.
- \*Manual for Assistance to the OFS and to the Franciscan Youth.
- \*History of the Franciscan movement, volume 1, from the beginings of the Order to the year 1517, on-line course in Franciscan history at Washington theological union, Washington DC. By Noel Muscat, OFM. Jerusalem 2008.  
[http: www.franciscan-archive.org/bullarium/mdf-e.htm](http://www.franciscan-archive.org/bullarium/mdf-e.htm)
- \*The first life of St. Francis of Assisi by Thomas of Celano
- \* OFS RULE AND GGCC

## SUGGESTED BOOKS TO READ

- Andrea Boni, *Tres Ordines Hic Ordinatus*, Ed. Porziuncola, 1999
- Andrea Boni, *La Novitas Francescana nel suo essere e nel suo divenire*, 1998
- Andrea Boni, *L'assistenza spirituale dell'OFS nella legislazione canonica attuale*, Fedeli Laici Francescani, Quaderni COMPI, n. 6, pag. 51-74, 1990
- Felice Cangelosi, *Autonomia e Unità dell'Ordine Francescano Secolare*, Segr. CIOFS, 2000
- Gabriele Andreozzi, *Storia delle Regole e delle Costituzioni dell'Ordine Francescano Secolare*, Ed. Guerra, 1988
- Gabriele Andreozzi, *San Giovanni da Capestrano e il Terz'Ordine di San Francesco*, Ed. Franciscanum, 1987
- Robert M. Stewart, *De illis qui faciunt penitentiam – The Rule of the Secular Franciscan Order: Origins, development, interpretation*, Ist. Storico dei Cappuccini, 1991
- Mariano D'Alatri et al, *Il movimento Francescano della Penitenza nella società medioevale*, Ist. Storico Capp. 1980
- Mariano Bigi, *L'universale Salute, Profilo storico dell'Ordine Francescano Secolare*, Coll. Tau, 1990
- Prospero Rivi, *Le origini dell'OFS*, Coll. Tau, 1988
- Prospero Rivi, *Francesco d'Assisi e il laicato del suo tempo*, Ed. Messaggero Padova, 1989
- Raffaele Pazzelli, *San Francesco d'Assisi e il Terz'Ordine*, Ed. Messaggero Padova, 1982

# **DUHOVNOST FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA**

Fr. Amando Trujillo Cano, TOR

*Duhovnost bratov in sester OFS je življenjski načrt, usmerjen na Kristusovo osebo in hojo za njim, ni pa podroben načrt, ki bi ga bilo treba le uresničiti v praksi. (Konstitucije člen 9,1, podobno tudi v Vodilu, člen 5).*

## **Uvod**

Pričujoča predstavitev nima namena biti izčrpna ali zgolj teoretična, temveč je niz predlogov, ki izhajajo iz moje izkušnje generalnega duhovnega asistenta in iz razmišljanja o nekaterih temeljnih konceptih obravnavane teme: duhovnost Frančiškovega svetnega reda. Upam, da bodo te vrstice spodbudile razmišljanje vsakega izmed udeležencev usposabljanja in obnovile našo željo po poznavanju in spodbujanju te duhovnosti med sestrami in brati OFS ter mladimi iz FRAME, ki želijo živeti evangelij v bratstvu po zgledu svetnika iz Assisija.

## **1. Kaj razumemo pod duhovnostjo?**

Včasih pravimo, da je nekdo "zelo duhoven", ker veliko moli ali pogosto hodi v Cerkev, ne da bi pri tem upoštevali tudi druge vidike njegovega življenja, na primer služenje in pomoč bližnjemu, rast v veri, sodelovanje v družbi itd. Čeprav smo določene stereotipe v nekaterih okoljih že premagali, v drugih še vedno velja, da je duhovnost skoraj okrasni vidik krščanskega življenja in/ali nekaj, kar je rezervirano za duhovščino, posvečene žene in može ter nekatere laike, nimajo kaj dosti početi, itd. V resnici je tema duhovnost zelo široka in presega meje katoliškega, krščanskega in verskega razmišljanja. Zaenkrat je dovolj, če opozorimo le na nekatere sintetične navedbe, ki temeljijo na zgodovinskem in metodološkem vidiku, in jih je treba razviti, če želimo temo poglobiti. Načeloma je pomembno razumeti razlikovanje med različnimi pomeni duhovnosti in krščansko duhovnostjo.

## **2. Antropološki pristop k duhovnosti**

Glede na antropološki pristop teolog J. M. Garcia pravi, da:

*se duhovnost poistoveti z določenim odnosom ljudi, ki se soočijo s končnostjo in radikalnostjo človeškega obstoja, pri čemer se nanaša na določene globoke in življenjske vrednote, ki jih spodbujajo k razmišljanju, čutenju in delovanju. Ta način soočanja z življenjem bi*

*lahko celo nasprotoval verskemu svetu in se oddaljil od tako imenovanih družbeno-zgodovinskih verstev.*<sup>4</sup>

Znotraj okolij, ki se vrtijo okoli "religioznega dejstva", so se pojavile različne duhovnosti, kot so judovska, muslimanska, hinduistična, budistična itd. Vendar pa je izraz duhovnost prodril tudi v okolje agnostikov in ateistov in omogočil vstop "laiški duhovnosti", za katero je smisel transcendence razvit v horizontalnem in humanitarnem okviru. Razširitev, ki jo je koncept duhovnosti v zadnjem desetletju doživel, je odziv na globoko potrebo človeških bitij, da najdejo in obnovijo odnose, ki jim omogočajo, da v celoti uresničijo svoj obstoj<sup>5</sup>. Hans Urs von Balthasar je tako skoval klasično definicijo duhovnosti:

*Je temeljni, praktični in eksistenčni odnos osebe. Tak odnos je posledica človekovega razumevanja obstoja na religiozni ravni, natančneje na etičnem nivoju, in konkretne predanosti v življenju. Gre torej za učinkovito harmonijo, ki jo človek uresničuje v življenju na podlagi perspektiv in končnih odločitev.*<sup>6</sup>

Priročnik za asistenco OFS in FRAMA (Manual for Assistance to the OFS and YouFra - MASY), ki ga je pripravila konferenca generalnih duhovnih asistentov (CAS) in je bil objavljen leta 2006, nas z različnih vidikov spominja na različne pomeni izraza "duhovnost":

*Med različnimi pomeni se beseda "duhovnost" nanaša na sloge krščanskega življenja, ki so povezani s posebnimi eksistencialnimi okoliščinami (laiška duhovnost, duhovnost duhovnikov, duhovnost redovnikov) ali določenimi duhovnimi tradicijami (benediktinska duhovnost, frančiškova duhovnost). Tu se uporablja v obeh pomenih in zaradi tega govorimo o svetni in frančiškovi duhovnosti. (MASY, str. 37).*

### **3. Krščanska duhovnost**

Čeprav je izraz *spiritualitas animae* obstajal v rimski filozofski sferi, koncept "duhovnosti" v svoji "abstraktni" obliki in v svoji krščanski teološko-pastoralni uporabi sega v patristično dobo. Izraza ne najdemo v Svetem pismu, se pa njegove vsebine dotaknejo posamezni poudarki iz

---

<sup>4</sup> J. M. GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, Epistemologija in interdisciplinarnost, Salamanca, 2015, str. 48, angleški prevod.

<sup>5</sup> Enako GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 49-50.

<sup>6</sup> H. U. VON BALTHASAR, *Spiritus creator*, Brescia 1972, str. 237, citirano v GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 51.

njega. Sveti Pavel daje izrazu spiritualis (pneumatikós) točno določen in natančen pomen (prim. 1 Kor 15,44–45; 3,1-2)<sup>7</sup>. J. M. García ta koncept razvija tako sintetično kot natančno:

*V pavlinski sintezi pneumatikós pomeni preoblikovanega "duhovnega človeka", okrepljenega v Božjem Duhu in usmerjenega v polnost, kot tak nasprotuje sarkikósom (telesnemu) in psychikósom (psihičnemu), ter označuje človeka, osvobojenega strasti, sebičnosti, ponosa in "del" mesa «. Dinamizem Duha vodi duhovnega človeka k enotni usmerjenosti, k agape, radostni in čudoviti zvestobi (prim. Gal 5). Cerkveni očetje pozneje razumejo duhovnost kot »življenje po Božjem Duhu« in kot »odprto napredovanje« k nadaljnjim spoznanjem v skladu z milostjo krsta v eshatološko perspektivo. V tem smislu je krščansko duhovnost mogoče razumeti kot "osebno usvajanje vere" (W. Kasper) ali kot "sprejeto Božjo besedo v njenem razvoju" (H. U. von Balthasar), ali pa tudi kot "življenje človeškega subjekta (posameznika in skupnosti) usmerjeno k Bogu po Kristusu pod delovanjem Duha in vstavljeno v skupnost vernikov, kjer posameznik zahvaljujoč posebni karizmi Duha (osebni in/ali skupnostni) živi svoj teološki obstoj vere, upanja in dobrodelnosti, kot pričevanje božjega daru v zgodovinskem, kulturnem in družbenem okolju, v katerega je postavljen in v katerem deluje» (B. G. Iammarrone)<sup>8</sup>.*

Glede na to je zanimivo, da se spomnimo, kaj je papež Frančišek v okrožnici Laudato si (Hvaljen, moj Gospod) izjavil o skrbi za našo skupno hišo (24. 5. 2015) o "družbeni ljubezni" in njenem odnosu do duhovnosti:

*Družbena ljubezen je ključ do pristnega razvoja: »Da bi postala družba bolj človeška, vrednejša človeka, je potrebno v družbenem življenju – na politični, gospodarski, kulturni ravni – zopet ovrednotiti ljubezen in jo spremeniti v trajno in najvišje pravilo delovanja.«<sup>9</sup> V tem okviru nas, skupaj z zelo pomembnimi drobnimi vsakdanjimi dejanji, družbena ljubezen priganja k misli na velike strategije, ki bi učinkovino ustavile uničevanje okolja in spodbudile kulturo, ki bi s to skrbjo prežela celotno družbo. Ko kdo prepozna božje povabilo, naj z*

<sup>7</sup> Podobno GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 52.

<sup>8</sup> B.G. IAMMARRONE, La spiritualà francescana. Anima e contenuti. Una proposta cristiana di vita per il presente, Padova, 1993, str. 13, citirano v GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 53.

<sup>9</sup> Papeški svet Pravičnost in mir, Kompendij družbenega nauka Cerkve, Ljubljana 2007, 582.

*drugimi deluje v takšnem družbenem dogajanju, se mora zavedati, da to sodi v njegovo duhovnost, da je vaja v ljubezni; mora vedeti, da v takšnem svetu zori in se posvečuje. (Laudato si, 231)*

#### **4. Zgodovinski razvoj duhovne teologije**

Za boljše razumevanje krščanske duhovnosti se je treba spomniti, da se je duhovna teologija razvijala skozi zgodovino preko številnih in zanimivih poti. Ta predstavitev ni namenjena izčrpnemu popisu tega obsežnega področja, ampak vabi k boljšemu razumevanju trenutnega razvoja krščanske duhovnosti. J. M. García razlikuje naslednje vidike tega razvoja<sup>10</sup>:

- *duhovna teologija v prehodu od "svete strani" do "svete doktrine",*
- *duhovna teologija od 13. do začetka 20. stoletja*
- *od asketske in mistične teologije do duhovne teologije in teologije krščanske izkušnje*
- *narava in metoda teologije krščanske duhovne izkušnje*
- *interdisciplinarna narava teologije krščanske duhovne izkušnje*
- *krščanska duhovna izkušnja*
- *mistična krščanska duhovna izkušnja.*

Ko avtor govori o nedavnih priročnikih in monografskih študijah duhovne teologije, zaključuje, da:

*od 90. let naprej so nekatera vprašanja (na primer o razsežnosti krščanske izkušnje in o pozornosti na postopnost in napredek rasti krščanskega življenja, pa tudi o odnosu med krščansko izkušnjo in mističnim življenjem - mistična teologija) pridobila na pomenu in so osrednjega pomena pri preučevanju duhovne teologije zaradi bolj živega zavedanja zgodovine, minljivosti in postopnosti življenjskih procesov.<sup>11</sup>*

Razmišljanja različnih sodobnih teologov so omogočila, da je v teoloških priročnikih lahko "živeto življenje obravnavano kot predmet njihovega preučevanja, koncept duhovne izkušnje pa najpomembnejša točka za zajemanje narave duhovne teologije in sistematizacijo njene vsebine za poučevanje".<sup>12</sup> V tem smislu "krščanska izkušnja pomeni resničnost, ki

---

<sup>10</sup> Podobno GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti.

<sup>11</sup> GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 217.

<sup>12</sup> GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 218.

je dana in prejeta osebno, to je živeti skrivnost pomeni živeti/imeti izkušnjo skrivnosti"<sup>13</sup>

J. M. García dodaja: "Verodostojna pot krščanske vere je nujno doživeta izkušnja, v kateri predmet (fides quae) oblikuje subjekt (fides qua), torej so podatki razodetja prilagojeni verujočemu subjektu."<sup>14</sup> Isti avtor zaključuje, da "ni mogoče imeti vere brez izkušenj, da vera zahteva izkušnje in da je poklicana, da se razvija v izkušnji, čeprav je slednja tudi posledica vere, gre skozi vero in se razvija znotraj vere."<sup>15</sup>

## 5. Duhovnost vernikov laikov

Na podlagi zgornjih predpostavk lahko zdaj obravnavamo posebno vprašanje duhovnosti vernikov laikov. V ta namen je koristno sklicevati se na Kompendij družbenega nauka Cerkve (DNC)<sup>16</sup>, ki ga je leta 2004 izdal Papeški svet Pravičnost in mir. DNC poudarja razlikovalne elemente te duhovnosti:

*Krščanski laiki so poklicani k **oblikovanju laiške duhovnosti**, ki jih bo kot nove ljudi, potopljene v božjo skrivnost, in kot člane družbe prerodila v svetnike in posvečevalce. Takšna duhovnost zida svet po Jezusovem Duhu: usposablja za gledanje onstran zgodovine, ne da bi jo odtujila; goji vročo ljubezen do Boga, ne da bi odtrgala pogled od bratov, ki jih celo vidi tako, kakor jih vidi Gospod, in tako ljubi, kakor jih ljubi on. To je duhovnost, ki ne trpi ne intimističnega spiritualizma ne družbenega aktivizma in se zna izražati v živahni sintezi, ki daje človeškemu bivanju enotnost, pomen in upanje, čeprav je to bivanje zaradi mnogih in različnih odnosov protislovno in razdrobljeno.*

*Navdihnjeni s takšno duhovnostjo lahko krščanski laiki »kakor kvas od znotraj prispevajo k posvečenju sveta in tako predvsem s pričevanjem svojega življenja in z žarom svoje vere, upanja in ljubezni razodevajo Kristusa drugim."<sup>17</sup> (DNC, člen 545)*

Kompendij nadalje poudarja, da morajo verniki laiki uskladiti življenje in vero, svoje duhovno in moralno življenje ter izpolnjevati svoje družbene dolžnosti:

<sup>13</sup> F. RUIZ SALVADOR, Le vie dello Spirito. Sintesi di teología spirituale, Bologna, 1999, str. 20, citirano v GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 350.

<sup>14</sup> GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 359.

<sup>15</sup> Prim. ROS GARCÍA, Nel mezzo del camino l'esperienza di Dio, 37–38, citirano v GARCÍA, Priročnik za teologijo duhovnosti, str. 359.

<sup>16</sup> PAPEŠKI SVET PRAVIČNOST IN MIR, Kompendij družbenega nauka Cerkve.

<sup>17</sup> Prim. Dogmatična konstitucija o Cerkvi čl. 31 (izv. Lumen gentium, v: AAS 57/1965, 36-37)



*Krščanski laiki morajo svoje duhovno in nravno življenje krepiti z zorenjem v pristojnostih, ki so potrebne za opravljanje družbenih obveznosti. Poglobljanje notranjih spodbud in privzemanje sloga, ki je lasten prizadevanju na družbenem in političnem polju, sta sadova razgibane in trajne vzgoje, osredotočene predvsem na vzpostavljanje sožitja med zapletenim življenjem in vero. Po izkušnji verujoči namreč »ne morejo živeti dveh vzporednih življenj: z ene strani tako imenovano 'duhovno' življenje z njegovimi vrednotami in izkuštv; z druge strani pa tako imenovano 'svetno' življenje, torej življenje v družini, na delovnem mestu, v družbenih odnosih, v političnih in kulturnih dolžnostih.<sup>18</sup>( DNC, člen 546)*

Isti dokument določa sredstva za doseg omenjenega cilja:

*Sinteza med vero in življenjem zahteva modro hojo, ki ji dajejo ritem prvine ustreznih krščanskih itinerarijev: povezava z božjo besedo; liturgično obhajanje krščanske skrivnosti; osebna molitev; pristno cerkvenostno izkustvo, obogateno s posebno vzgojno službo modrih duhovnih voditeljev; vaja v socialnih krepostih in vztrajno prizadevanje za kulturno in poklicno izobraževanje. (DNC, člen 546)*

## **6. Frančiškova duhovnost**

Zgoraj omenjeni Priročnik za duhovno pomoč - potem ko je spomnil na pomen ekleziologije 2. vatikanskega cerkvenega zbora in dokumenta Krščanski laiki -Christifideles laici (1988) - nas opominja, da so „glavne točke laiške duhovnosti prisotne v Pravilih in Generalnih konstitucijah OFS“ in nam pred oči postavlja dejstvo, da je „Vodilo OFS zrel plod 2. vatikanskega cerkvenega zbora in poznejšega razmišljanja, hkrati pa tudi zvest izraz frančiškove duhovne dediščine“. Nadalje pravi, da „Vodilo daje frančiškovski duh in izraz tem smernicam.<sup>19</sup> Sinteza laiške in frančiškove duhovnosti je v Generalnih konstitucijah še konkretnjša.“<sup>20</sup> Poglavje se zaključi s trditvijo: "da ni enostavno govoriti o frančiškovski duhovnosti tako, da bi pokazali vse bogastvo, ki ga vsebuje". (MASY, str. 38)

Na podlagi vsega tega predlagam naslednjo definicijo frančiškove duhovnosti, ki jo je izdelal prof. Wieslaw Block, OFM Cap: „Frančiškova

<sup>18</sup> Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda O krščanskih laikih*, št. 59 (izv. Christifideles laici, v: AAS 81 /1989/509).

<sup>19</sup> Prim. Pravilo OFS, 4-19.

<sup>20</sup> Prim. GK OFS., 8-16 o načinu življenja in 17-27 o dejavni navzočnosti v Cerkvi in svetu.

duhovnost je krščanska izkušnja, ki so jo včeraj in danes živeli Frančiškovi v svojem zgodovinskem, kulturnem in cerkvenem kontekstu, navdihnjena s krščansko in evangeljsko izkušnjo svetega Frančiška Asiškega ter osvetljena z vrednotami, ki so bile živete in intelektualno razvite skozi mogočno zgodovinsko in duhovno tradicijo Frančiškovih redov. <sup>21</sup>

## **7. Viri frančiškove svetne duhovnosti**

Po mojem mnenju so viri, iz katerih je mogoče črpati laiško frančiškovo duhovnost, naslednji:

### **7.1. Zgodovina reda:**

#### *7.1.1. Prejšnja pravila:*

- *Epistola ad Fideles I* Frančiška Asiškega pred letom 1215?
- *Epistola ad Fideles II* Frančiška Asiškega, 1221?
- *Memoriale propositi*, 1221-1228
- *Supra Montem* papeža Nikolaja IV., 1289
- *Misericors Dei Filius* papeža Leona XIII., 1883

#### *7.1.2. Kronike in govori*

Drug pomemben vir so nedvomno številni ohranjeni dokumenti, kot so kronike in govori o svetnih Frančiškovih tretjerednikih v različnih državah in krajih. Zadosten primer je nagovor papeža Pija XII. Frančiškovim tretjerednikom v Italiji leta 1956, naveden v opombi v Vodilu iz leta 1978, čl. 1. opomba 4:

*Od blaženega Lukrecija do nešteti laikov vsakega obreda, do duhovnikov, škofov, rimskih papežev, je resnično množica duš, ki so tretjemu redu prispevale velik del duha, ki jih je navduševal za hojo po poti popolnosti. Nič manj presenetljiva ni zgodovina njihovih del, usmerjena v versko, moralno, družbeno in politično reorganizacijo družbe. [...] V času borb in maščevanja so tretjeredniki postali glasilci harmonije in miru; proti zlorabam fevdalcev so ravnali preudarno drzno, v korist in obrambo najbolj skromnih slojev; da bi zmanjšali in, kolikor je bilo mogoče, izničili učinke krivoverstva in razkolov, so živeli in pridigali absolutno zvestobo Cerkvi in njeni vidni Glavi; postavili so*

---

<sup>21</sup> BLOCK, W., *Spiritualità francescana sistematica*, PUA Tečaji, 2010, str. 8.

*se proti širjenju krivic, vzvišenosti, ropanju, in s tem dajali zgled nenavezanosti na bogastvo, nečimrnost in časti.*<sup>22</sup>

*7.1.3. Pričevanje svetnikov, blaženih, častitljivih služabnikov itd.*

*7.1.4. Pisma generalnih ministrov Frančiškove družine*

## **7.2. Trenutni dokumenti Reda**

*7.2.1. Vodilo Seraphicus Patriarcha, 1978*

*7.2.2. Generalne konstitucije OFS, 2000*

*7.2.3. Obrednik OFS, 1984*

## **7.3. Trenutna izkušnja laikov in mladih Frančiškovih**

*7.3.1. Osebne izkušnje*

*7.3.2. Izkušnje lokalnih bratstev*

*7.3.3. Regionalni in nacionalni kulturni elementi: časovno-prostorska zgodovina*

*7.3.4. Generalni kapitlji OFS: 2007, 2011, 2014, 2017 ...*

*7.3.5. OFS-FRAMA celinski in območni kongresi: Latinskoameriški, Azijsko-oceanijski, Afriški, Evropski itd.*

## **8. Elementi svetne frančiškove duhovnosti**

Če sta Vodilo in Konstitucije OFS ključna dokumenta za razumevanje svetne frančiškove duhovnosti, ju je treba preučiti in premisliti, da bi poudarili bistvene elemente te duhovnosti. Ker ima svetna frančiškova duhovnost svoje mesto v širši frančiškovi tradiciji, zato deli več elementov le-te, hkrati pa kaže tudi druge, ki so značilni le zanjo. Predlagam seznam teh elementov kot poskus, da bi jih razvrstil v več kategorij, pri čemer je upoštevano njihovo bogastvo v svoji preprostosti kot tudi zapletenosti.

### **8.1. Življenje svetega evangelija Jezusa Kristusa**

Omenjeni Priročnik za duhovno asistenco predstavlja prvo značilnost svetne frančiškove duhovnosti - spoštovanje evangelija Jezusa Kristusa.

*Način življenja svetega Frančiška ni bilo nič drugega kot zbirka različnih evangelijskih odlomkov, ki so mu bili še posebej dragi. Tu bi se radi spomnili na 24. februar 1209, praznik svetega Matije. Frančišek, ki je v Porciunkuli, sliši naslednji odlomek iz evangelija: »Nebeško*

---

<sup>22</sup> Nagovor njegove svetosti papeža Pija XII. za veliko družino Frančiškovega tretjega reda v Italiji, vatikanska bazilika - nedelja, 1. julija 1956: [http://w2.vatican.va/content/pius-xii/it/speeches/1956/documents/hf\\_pxii\\_spe\\_19560701\\_ordine-francescano.html](http://w2.vatican.va/content/pius-xii/it/speeches/1956/documents/hf_pxii_spe_19560701_ordine-francescano.html).

*kraljestvo se je približalo. Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte. Ne oskrbujte se ne z zlatom ne s srebrom ne z bakrom v pasovih, ne s popotno torbo ne z dvema suknjama ne s sandali ne s palico, kajti delavec je vreden svoje hrane»(Mt 10,7-10). Biografi pripovedujejo, da je Frančišek, ko je slišal te besede in jim jih je duhovnik razložil, vzkliknil: "To je tisto, kar si želim, to je tisto, kar iščem, to si želim z vsem srcem."<sup>23</sup>*

*Obstaja še veliko drugih primerov, ko Frančišek poziva brate, naj zvesto sledijo evangeliju Jezusa Kristusa. Način življenja, ki ga je predlagal svetnik, ni nič drugega kot uporaba evangelija. V zadnjih tednih svojega življenja, ko je pisal svojo oporoko, je brate ponovno spomnil na njihovo osnovno zavezo, da bodo "živel po vzoru svetega evangelija"<sup>24</sup> (MASY, str. 38).*

Vodilo OFS jasno poudarja ta osrednji element življenja svetnih frančiškovcev:

*Vodilo in življenje Frančiškovih bratov in sester v svetu je: izpolnjevati evangelij našega Gospoda Jezusa Kristusa po zgledu svetega Frančiška Asiškega, ki ga je Kristus navdihoval in mu bil središče življenja z Bogom in ljudmi<sup>25</sup>. Kristus, dar Očetove ljubezni, je pot k Očetu; je resnica, v katero nas uvaja Sveti Duh, in je življenje, za katero je prišel, da bi nam ga dal v izobilju.<sup>26</sup>*

*Frančiškovi bratje in sestre v svetu naj si prizadevajo, da bodo pogosto prebirali evangelij, ko prehajajo od evangelija v življenje in iz življenja k evangeliju<sup>27</sup>. (Vodilo OFS, člen 4)*

Naravna posledica tega, da osrednjega pomena evangelij, je osredinjenost svetne frančiškove duhovnosti na Jezusa Kristusa v načinu življenja. Spomnimo se, kaj pravi Vodilo OFS glede tega:

*Duhovnost bratov in sester OFS je življenjski načrt, usmerjen na Kristusovo osebo in hojo za njim,<sup>28</sup> ni pa podroben načrt, ki bi ga bilo treba le uresničiti v praksi. (Generalne konstitucije čl. 9,1; glej Vodilo čl. 5).*

---

<sup>23</sup> Prim. 1C 22; FA: ED I, 201-02.

<sup>24</sup> Test 14; FA: ED I, 125.

<sup>25</sup> 1 Celano 18.115.

<sup>26</sup> Jn 3,16; 10,10; 14,6.

<sup>27</sup> LA 30, 8.

<sup>28</sup> Prim. FNPVod 22,41; 2 FPKr 51.

*»Kristus, ubog in križan«, zmagovalec smrti in od mrtvih vstali, največje razodetje Božje ljubezni do človeka, je »knjiga«, v kateri naj se bratje in sestre s posnemanjem sv. Frančiška učijo, zakaj in kako živeti, ljubiti in trpeti. V njem odkrivajo vrednost nasprotovanj zaradi pravičnosti ter smisel težav in križev vsakdanjega življenja. Z njim morejo sprejeti Očetovo voljo tudi v najtežjih okoliščinah in živeti v frančiškovskem duhu miru, v zavračanju slehernega nauka, ki nasprotuje človekovemu dostojanstvu. (Generalne konstitucije čl. 10; glej Vodilo čl. 10).*

## **8.2. Ljubezen do Božje Besede**

Življenje po svetem evangeliju nujno pomeni nenehen stik z Božjo besedo. Ta osrednji element krščanske duhovnosti je tudi sestavni del svetne frančiškove duhovnosti, kot opominjajo tudi naslednja besedila:

*Sestra in brat OFS si prizadevata, da bi posnemala Kristusa in živela po njegovih naukih, zato morata osebno in vztrajno preučevati evangelij in Sveto pismo. Bratstvo in njegovi odgovorni naj vzbujajo ljubezen do evangeljske besede in pomagajo bratom in sestram, da spoznavajo Sveto pismo in ga razumejo tako, kakor ga s pomočjo Svetega Duha oznanjuje Cerkev.<sup>29</sup> (Generalne konstitucije čl. 9,2; glej Vodilo čl. 4).*

*Tisti, ki so poklicani, da opravljajo katehetsko službo ali predsedujejo cerkvenim skupnostim ali opravljajo druge službe, in posvečeni služabniki, naj si pridobijo ljubezen sv. Frančiška do Božje besede, njegovo vero v tiste, ki jo oznanjajo, in veliko gorečnost, s katero je sprejel papežovo dovoljenje za oznanjevanje pokore. (Generalne konstitucije čl. 17,3)*

## **8.3. Živeti v duhu stalnega spreobračanja**

Vodilo in Konstitucije OFS izrecno izpostavljajo povezavo med Kristusovim sledenjem ter drugo temeljno vrednostjo svetne frančiškove tradicije in duhovnosti: stalno preobračanje:

*Kot »spokorni bratje in sestre«<sup>30</sup> naj v moči svojega poklica in spodbujeni od notranje razgibanosti evangelija priličijo svoj način mišljenja in ravnanja Kristusovemu s pomočjo dokončnega in*

---

<sup>29</sup> Prim. BR 10.

<sup>30</sup> Vodilo III. reda – Memoriale propositi.

*popolnega spremenjenja, ki ga evangelij imenuje »spreobrnjenje« in je zaradi človeške slabosti potrebno vsak dan<sup>31</sup>. (Vodilo, čl. 7)*

*Bratje in sestre OFS, ki so jih nekdanj imenovali »spokorni bratje in sestre«, naj se trudijo, da bi živeli v duhu stalnega spreobračanja. Sredstva za razvijanje te posebnosti poklica sestre in brata OFS, osebno in v bratstvu, so: poslušanje in bogoslužje Božje besede, prenova življenja, duhovne vaje, pomoč duhovnega svetovalca in spokorna bogoslužja. Večkrat naj pristopajo k zakramentu sprave in naj poskrbijo, da ga bodo obhajali skupno v bratstvu, ali pa z vsem Božjim ljudstvom<sup>32</sup>.*

*V tem duhu spreobrnjenja je treba živeti ljubezen do prenove Cerkve, ki naj jo spremlja osebna in skupna prenova. Sad spreobrnjenja, ki je odgovor na Božjo ljubezen, so dela ljubezni do bratov in sester.<sup>33</sup> (Generalne konstitucije, čl. 13,1-2)*

#### **8.4. Zvestoba navdihom Svetega Duha**

Pnevmatološka razsežnost - odprtost in poslušnost Svetemu Duhu - je osrednja za duhovnost svetnega frančiškoveca, kot je bila tudi za Asiškega svetnika:

*V zavesti, da je Sveti Duh vir njihovega poklica, navdihovalec bratskega življenja in poslanstva, naj Frančiškovi bratje in sestre v svetu skušajo posnemati Frančiškovo zvestobo njegovim navdihom in naj poslušajo svetnikovo spodbudo, da je treba predvsem hrepeneti po »Gospodovem Duhu in njegovi sveti dejavnosti.«<sup>34</sup> (Generalne konstitucije čl. 11)*

#### **8.5. Globoko in znano občestvo s trinitarnim (trojstvenim) Bogom**

Frančišek Asiški v Pismu vernikom pravi, da so tisti, ki se živijo spokorno in vztrajajo v tem, zelo blagoslovljeni. Zanj so tisti, ki so začeli pot evangelijskega spreobrnjenja, ki temelji na izkušnji Božje ljubezni, že začeli živeti resnično srečo, saj so stopili v življenje globokega in znanega občestva s trojstvenim Bogom, kajti:

*»Duh Gospodov bo počival nad njimi« (prim. Iz 11,2) ter bo pri njih »prebival« in »ostal« (prim. Jn 14,23); ti so »otroci nebeškega Očeta« (prim. Mt 5,45), čigar dela izvršujejo, in so ženini, bratje in matere*

<sup>31</sup> C 8; E 4; Apostolska konstitucija »Spokorite se« Uvod.

<sup>32</sup> Ordo Poenitentiae, uvod 22 sl.

<sup>33</sup> 8 2 FPKr 25 sl.

<sup>34</sup> FPVod 10,8.

*našega Gospoda Jezusa Kristusa (prim. Mt 12,50). Ženini smo, kadar se zvesta duša po Svetem Duhu združi z našim Gospodom Jezusom Kristusom. Bratje smo mu, kadar izvršujemo »voljo Očeta, ki je v nebesih« (prim. Mt 12,50). Matere smo, kadar njega nosimo v našem srcu in telesu (prim. 1 Kor 6,20)<sup>35</sup> ...*

Frančišek v nadaljevanju podrobno opisuje, kaj to občestvo pomeni z vsako osebo Trojice in izredno vrednost, ki jo takšno občestvo ima. Pavlinsko pravilo iz leta 1978 jasno spodbuja svetne frančiškovce, naj sprejmejo izkušnjo troedinega Boga.<sup>36</sup>

### **8.6. Življenje v bratstvu**

Še en ključni element frančiškanske duhovnosti je jasno izražen v Vodilu in konstitucijah OFS. V teh dokumentih so pogosto prisotni izrazi, kot so "sestre in bratje", "bratstvo" in "bratstva". Konstitucije OFS že zgodaj v svojem besedilu uvajajo osrednjo bratsko dimenzijo v življenju evangelija za svetne frančiškovce:

*Poklicanost v OFS je poklic živeti evangelij v bratski skupnosti. V ta namen se člani OFS združujejo v cerkvenih občestvih, ki se imenujejo bratstva. (Generalne konstitucije čl. 3,3)*

Priročnik za duhovno asistenco ponuja nekaj razmislekov o pomenu bratstva za Frančiška Asiškega in za vse frančiškove:

*Jezusove besede: "Vi vsi pa ste bratje" (Mt 23,8) so v Frančiškovem srcu našle posebno mesto. Ko je videl, da mnogi prihajajo za njim, da bi sledil tej novi poti, je v svojem oporoki zapisal: "Ko mi je Gospod dal brate, mi ni nihče pokazal, kaj moram storiti. Toda sam Najvišji mi je razodel, da moram živeti po vzoru svetega evangelija."<sup>37</sup>*

*Frančiškovo dojemanje bratstva kot kraja, kjer se kaže Božja navzočnost, je prav tako bistvenega pomena v frančiškovski duhovnosti. Kristus je resnično središče bratskega življenja. Prav on govori z nami preko sester in bratov. On nas združuje v moči svojega Duha. Prav on nas dela eno. (MASY, str. 41)*

<sup>35</sup> Frančiškovo pismo vsem kristjanom, v: Vodilo OFS, str. 11.

<sup>36</sup> TRUJILLO CANO, A., Zapeljan od Boga, Iskalci Kristusa. Laiški frančiškovci in njihov odnos z Bogom, v Koinoniji, 93 (2017), str. 1-6, Internet: <http://www.ciofs.org/portal/en/spiritualassistance/koinonia?start=5>.

<sup>37</sup> Test 14; FA:ED I, 125.

## 8.7. Cerkvena (eklezialna) skupnost

Priročnik za duhovno asistenco poudarja še en pomemben element svetne frančiškove duhovnosti, "cerkvenost" ali "cerkveni duh", torej polno in ljubeče občestvo s Cerkvijo:

*Naslednja tema, za katero v frančiškovski duhovnosti upravičeno menimo, da je bistvena, je cerkvenost. Tudi ta ima svojo zgodovinsko podlago v osebnem pristopu svetega Frančiška. Vsak korak njegovega poklica, ki ga je navdihnili Gospod, je zaznamovala velika ljubezen do Cerkve, začeni s srečanjem z razpelom v cerkvi svetega Damijana, kjer je slišal Gospodove besede: „Frančišek, pojdi in popravi mojo hišo; ki se kakor vidiš, podira.“<sup>38</sup> Od tega trenutka je Frančišek z globoko ljubeznijo začel izvajati ta Gospodov ukaz.*

*Cerkev je skupnost oseb, ki jih povezuje ista vera v Jezusa Kristusa in živijo skupaj kot sestre in bratje, kljub svojim različnostim. Tako pridemo do še ene velike teme frančiškove duhovnosti: bratstva.*

Vodilo in Konstitucije OFS izrecno kažejo na to dimenzijo frančiškove duhovnosti, ki jo je treba vključiti tudi v način življenja svetnih frančiškovcev:

*Navdihnjeni od svetega Frančiška in z njim poklicani k obnovi Cerkve naj se goreče trudijo, da bodo živeli **v polni skupnosti** s papežem, škofi in duhovniki v zaupnem in odkritem dialogu o apostolski dejavnosti.<sup>39</sup> (Vodilo, čl. 6)*

*... naj si bratje in sestre prizadevajo v veri premišljevati o Cerkvi, o njenem poslanstvu v današnjem svetu in o svoji vlogi v njej. Sprejemajo naj izzive in prevzemajo odgovornosti, ki jim jih razodeva to premišljevanje. (Generalne konstitucije, čl. 14,1)*

## 8.8. Molatev, kontemplacija in zakramentalno življenje

Drugi osrednji element evangeličanske izkušnje svetega Frančiška in s tem frančiškove duhovnosti je nedvomno razsežnost, ki vključuje molitev, kontemplacijo in sodelovanje v zakramentih Cerkve, zlasti evharistije, ki je »bistvo in vrh celotnega krščanskega življenja«<sup>40</sup>. Kljub temu je treba poudariti, da Vodilo in Konstitucije OFS navajajo več pomembnih razlik in odtenkov, ko opisujejo različne vidike in posledice te odločilne razsežnosti svetne frančiškove duhovnosti. To storijo

<sup>38</sup> 2C 10; FA:ED II, 249.

<sup>39</sup> Pavel VI., 19. 5. 1971, Govor tretjerednikom, III.

<sup>40</sup> LG 11.



tako, da raznolikost utemeljujejo na trdnih biblijskih in teoloških temeljih ter bazirajo na frančiškovski tradiciji.

Začnimo s splošnimi načeli, ki jih določajo Vodilo in Konstitucije OFS:

*Kakor je bil Jezus pravi častilec Očeta, tako naj bo molitev in premišljevanje duša njihovega življenja in delovanja.<sup>41</sup>*

*Udeležujejo naj se **zakramentalnega življenja Cerkve**, predvsem evharistije. Pridružijo naj se liturgični **molitvi** v eni od oblik, ki jih je Cerkev predložila, in tako podoživljajo skrivnosti Kristusovega življenja. (Vodilo, čl. 8)*

*Sestre in bratje naj ljubijo **sinovsko srečanje z Bogom** in duša njihovega življenja in delovanja naj bosta molitev in premišljevanje. Naj skušajo odkriti navzočnost Očeta v lastnem srcu, v naravi in življenju ljudi, v katerih se udejanja njegov odrešenjski načrt.*

*Premišljevanje te **skrivnosti** jih bo usposobilo za **sodelovanje** pri tem načrtu ljubezni. (Generalne konstitucije, čl. 12,3)*

Nadaljujmo z dvema najpomembnejšima členoma v Konstitucijah OFS o evharistiji:

***Evharistija** je središče cerkvenega življenja. V njej nas Kristus **združuje** s seboj in med seboj kot eno telo. Zato naj bo evharistija središče bratskega življenja. Bratje in sestre naj se, čim pogosteje je mogoče, udeležujejo sv. maše. Spominjajo naj se spoštovanja in ljubezni sv. Frančiška, ki je v evharistiji živel vse skrivnosti Kristusovega življenja. (Generalne konstitucije, čl. 14,2)*

*Bratstvo se občasno sestaja tudi kot cerkveno občestvo, da obhaja evharistijo v ozračju, ki krepi bratsko povezanost in označuje identiteto Frančiškove družine. Kjer ni mogoče obhajati svete maše samo za bratstvo, naj se le-to udeleži bogoslužja širše cerkvene skupnosti. (Generalne konstitucije, čl. 53,2)*

V tem pogledu nas Priročnik za duhovno asistenco opominja na posebno mesto, ki ga je imela evharistija v veri in življenju svetega Frančiška:

*Frančiška, ki je premišljeval Jezusa v evharistiji, sta ga nagovorili posebej dve stvari: ponižnost Jezusa, ki je pripravljen ostati z nami pod podobo kruha in vina, in njegovo navodilo, naj se hranimo z njim. Ta ponižnost in navodilo sta vzbudila v Frančiškovem srcu občutje*

---

<sup>41</sup> LA 4..

*globoke ponižnosti, skupaj z bolj intenzivno željo, da bi se dal Jezusu, da bi živel v njem in samo zanj.*<sup>42</sup> (MASY, str. 39-40)

Poleg vsega tega Konstitucije OFS obravnavajo tudi druga sorodna vprašanja, na primer: namene sodelovanja v zakramentalnem življenju Cerkve, sodelovanje pri raznoliki liturgični molitvi Cerkve, različne modalitete molitve in pomembnost sv. evharističnega praznovanja za življenje bratstva OFS. To je izraženo v naslednjih členi:

*Naj sodelujejo v **zakramentih svete Cerkve** in naj se ne trudijo samo za osebno posvečenje, ampak pospešujejo tudi rast Cerkve in širjenje Božjega kraljestva. **Sodelujejo** naj pri živem in zavestnem obhajanju zakramentov v svojih župnijah, posebno pri krstu, birmi, zakonu in bolniškem maziljenju. (Generalne konstitucije, čl. 14,3)*

*Bratje in sestre ter bratstva naj pazijo na navodila Obrednika glede različnih oblik liturgične molitve Cerkve, prednost pa naj dajejo molitvenemu bogoslužju.*<sup>43</sup> (Generalne konstitucije, čl. 14,4)

*Pravi častilci lahko častijo in molijo Očeta na vsakem kraju in ob vsakem času. Vendar naj se bratje in sestre trudijo najti trenutke za tihoto in zbranost, da bi se posvetili izključno molitvi. (Generalne konstitucije, čl. 14,5)*

### **8.9. Duhovnost družine in zakonske zveze**

Svetne frančiškove duhovnosti si ni mogoče zamisliti brez izkušnje družinskega življenja; namesto tega tam najde svoje prvotno mesto, kot to jasno navajajo Konstitucije OFS (čl. 24):

*Bratje in sestre OFS naj imajo svojo družino za prvenstveno okolje, v katerem živijo krščansko življenje in poklic v OFS ... Ljubezen zakoncev in potrditev vrednote zvestobe sta globoko pričevanje za lastno družino, Cerkev in svet.*

*V bratstvu:*

- vsebina pogovora in sporočanja izkušenj naj bo družinska in zakonska duhovnost ter krščansko reševanje družinskih problemov;
- naj ne pozabijo na pomembne trenutke družinskega življenja sester in bratov in naj bratsko skrbijo za tiste - samske, vdove, starše samohranilce, ločene, razporočene - ki živijo v težkih razmerah in pogojih;

<sup>42</sup> Prim. M. BORTOLI, Lineamenti di spiritualità francescana, Vicenza 1976, str. 48.

<sup>43</sup> Obrednik OFS, dodatek 26, 27.

## **8.10. Dejavna prisotnost v Cerkvi in v svetu**

Členi 17-27 Konstitucij tvorijo temeljni del življenja in poslanstva OFS - dejavna prisotnost svetnih frančiškovcev v Cerkvi in v svetu. Ta razdelek opisuje poseben način, kako gradijo Božje kraljestvo.

*8.10.1. Svetnost: graditi Božje kraljestvo v zemeljskih resničnostih*  
*Ko se trudijo graditi Božje kraljestvo v časnih resničnostih in razmerah, bratje in sestre OFS živijo svojo pripadnost Cerkvi in družbi kot nedeljivo resničnost svoje poklicanosti. (Konstitucije OFS, čl. 20,1; glej OFS Vodilo, čl. 14).*

*Ker so bratje in sestre OFS poklicani, da sodelujejo pri graditvi Cerkve kot zakramentu odrešenja za vse ljudi in ker so s krstom in z obljubo »priče in orodje njenega poslanstva«, oznanjajo Kristusa z življenjem in besedo. Njihov prednostni apostolat je osebno pričevanje<sup>44</sup> v okolju, v katerem živijo, in služba pri gradnji Božjega kraljestva v zemeljskih danostih. (Konstitucije OFS, čl. 17,1; glej OFS Vodilo, čl. 6).*

*Sodelovanje pri službi posvečevanja, ki jo Cerkev opravlja s pomočjo bogoslužja, molitve, z deli spokornosti in ljubezni do bližnjega, naj naj sestre in bratje vršijo predvsem v svojih družinah, nato v bratstvih in končno s svojo dejavno navzočnostjo v krajevni Cerkvi in družbi. (Konstitucije OFS, čl. 17,4)*

### **8.10.2. Svoje pogumne pobude v vašem življenju v družbi**

Konstitucije OFS navajajo, h katerim pobudam so svetni frančiškovi poklicani v družbenem življenju in merila zanje. To je resnično preroško izpovedovanje, ki ga ni enostavno povsem prevzeti, vendar takšnega izziva ne smemo zanemariti:

*Z Jezusom, pokornim do smrti, naj skušajo spoznati in izvrševati Očetovo voljo. Naj se zahvaljujejo Bogu za dar svobode in za razodetje zakona ljubezni. Da bi mogli izpolniti Očetovo voljo, naj sprejemajo pomoč, ki jim jo po posredovanju Cerkve nudijo tisti, ki imajo v njej avtoriteto, ter pomoč bratov in sester. Z vedro odločnostjo naj v družbenem življenju tvegajo pogumne izbire. (Konstitucije OFS, čl. 12,2)*

*Na področju človeškega razvoja in pravičnosti se morajo bratstva truditi s pogumnimi pobudami, v soglasju s poklicem v OFS in smernicami Cerkve. Kadarkoli je prizadeto človekovo dostojanstvo*

---

<sup>44</sup> Prim. 1 FPVod 17,3; Legenda treh tovarišev 36, 2 FPKR 53.

*zaradi kakršnekoli oblike zatiranja ali brezbržnosti, naj zavzemajo jasna stališča. Žrtvam krivic naj nudijo bratsko pomoč. (Konstitucije OFS čl. 22,2)*

#### *8.10.3. Duh manjšine: ali preferenčna odločitev revne*

Konstitucije OFS predstavljajo duh manjšine v odnosu do svetnih frančiškovcev, ki predstavljajo preroške izzive:

*V duhu majhnosti naj se prvenstveno zavzemajo za reveže in odrinjene na rob, bodisi za posameznike, skupine oseb, ali ves narod; sodelujejo naj pri premagovanju odrinjenosti in tistih oblik revščine, ki so sad neuspešnosti in krivice. (Konstitucije OFS, čl. 19,2)*

#### *8.10.4. Duhovnost dela*

Na trdnih teoloških premisah dokumenti OFS razvijajo tisto, kar bi lahko imenovali resnična duhovnost dela za laiške frančiškovce:

*Kot prvi in temeljni prispevek h gradnji bolj pravičnega in bratskega sveta se trudijo za marljivo izpolnjevanje svojih delovnih obveznosti in si prizadevajo za ustrezno strokovno izpopolnjevanje. V istem duhu služenja prevzemajo svoje socialne in družbene odgovornosti.*

*(Konstitucije OFS , čl. 20,2)*

*Za sv. Frančiška je delo dar in delati milost. Vsakodnevno delo ni samo sredstvo za preživljanje, ampak tudi služenje Bogu in bližnjemu ter priložnost za razvijanje lastne osebnosti. V prepričanju, da je delo pravica in dolžnost in da vsaka vrsta dela zasluži spoštovanje, naj bratje in sestre prizadevno sodelujejo, da bi vsi imeli delo in bi bili vsi delovni pogoji vedno bolj človeški. (Konstitucije OFS, čl. 21,1, prim. Vodilo , čl. 16 )*

*Razvedrilo in prosti čas imata svojo vrednost in sta potrebna za razvoj osebe. Bratje in sestre OFS naj skrbijo za pravilno razmerje med delom in počitkom in naj najdejo primerne oblike dejavnosti za prosti čas<sup>45</sup>.*

*(Konstitucije OFS, čl. 21,2)*

#### *8.10.5. Nosilci miru*

Dokumenti OFS jasno kažejo, da mora mir, ki ga je sveti Frančišek oznanjal in nosil v svojem srcu, zaznamovati tudi svetne in mlade frančiškovce:

*Kot nosilci miru naj se zavedajo, da ga je treba neprestano graditi; z dialogom naj iščejo pota edinosti in bratskega razumevanja in naj*

---

<sup>45</sup> Prim. CS 67; CD 16 sl.

zaupajo v navzočnost Božjega kvasa, ki je v človeku, in v preoblikovalno moč ljubezni in odpuščanja.<sup>46</sup> (Vodilo, čl. 19)  
Odpoved uporabi nasilja, značilna za učence sv. Frančiška, ne pomeni odpovedi vsakemu delovanju; bratje in sestre pa naj pazijo, da bo njihovo delovanje vedno navdihnjeno s krščansko ljubeznijo.  
(Generalne konstitucije OFS, čl. 22,3)

Mir je delo pravičnosti ter sad sprave in bratske ljubezni. Frančiškovi bratje in sestre v svetu so poklicani, da bi bili nosilci miru v svojih družinah in v družbi:

- skrbijo naj za ponudbo in širjenje miroljubnih idej in drž;
- razvijajo naj lastne pobude in sodelujejo, sami in kot bratstvo, s pobudami papeža, krajevnih Cerkva in Frančiškove družine;
- sodelujejo naj pri gibanjih in z ustanovami, ki delajo za mir v spoštovanju njegovih pristnih temeljev. (Generalne konstitucije OFS, čl. 23,1)

### **8.11. Živeti evangeljsko uboštvo**

Na trdnih teoloških osnovah Konstitucije razvijajo svojstven klic svetnih frančiškovcev, da živijo evangeljsko uboštvo v svojem svetnem stanju in s preroškim duhom.

*Bratje in sestre OFS, ki morajo z delom in materialnimi dobrinami skrbeti za družine in služiti družbi, živijo evangeljsko uboštvo na poseben način. Da bi ga razumeli in sprejeli, je potreben velik osebni napor in spodbuda bratstva v molitvi in pogovoru, skupna prenova življenja, posluš za smernice Cerkve in za potrebe družbe. (Generalne konstitucije OFS, čl. 15,2)*

*Sestre in bratje OFS naj se trudijo, da bi čimbolj omejili osebno porabo, da bi mogli bolje deliti duhovne in materialne dobrine z brati in sestrami, posebno z najbolj ubogimi. Zahvaljujejo naj se Bogu za dobrine, ki so jih prejeli, in naj jih uporabljajo kot dobri upravitelji in ne kot gospodarji.*

*Odločno naj se uprejo porabništvu ter ideologijam in praksi, ki bolj cenijo bogastvo kot človeške in verske vrednote in omogočajo izkoriščanje človeka. (Generalne konstitucije OFS, čl. 15,3)*

---

<sup>46</sup> FOpom 21,1; FNPVod 7,15.

## **8.12. Živeti upanje in evangeljsko radost**

Radost življenja je značilnost, ki je ne more manjkati v krščanski izkušnji svetnega frančiškoveca. To veselje je zakoreninjeno v evangeliju in se razširja na različna življenjska področja, saj prinaša upanje, ki izhaja iz etične pripadnosti.

*Zato naj sestre in bratje OFS, v skladu z evangelijem, pritrdijo upanju in veselju do življenja. Naj se vedno bojujejo proti mnogoterim stiskam in malodušju in tako pripravljajo lepšo prihodnost. (Generalne konstitucije OFS, čl. 26,1)*

*V bratstvu naj bratje in sestre pospešujejo medsebojno razumevanje in naj skrbijo, da bo vzdušje na srečanjih prijetno in polno veselja. Med seboj naj se spodbujajo k dobremu. (Generalne konstitucije OFS, čl. 26,2)*

### **Zaključek**

Predstavitve lahko zaključimo s tem, da se je duhovnost svetnih frančiškovcev razvila in se manifestirala v ogromni raznovrstnosti zgodovinskih oblik, ki so izvirale iz njihovih skupnih virov, kot je evangeljska izkušnja sv. Frančiška Asiškega – ki je bil prevzet od Jezusa Kristusa in spokorno gibanje, ki mu je svetnik dajal novo živahnost ob zori trinajstega stoletja. Ti viri so hranili zgodovinsko usmeritev Reda, skozi trenutke rasti in izzivov, skozi različne vrste odnosov s Frančiškoviimi brati, včasih na konstruktiven način, drugič pa z nasprotovanjem. Skozi ta proces so Frančiškovi tretjeredniki in v zadnjem času svetni frančiškovi razvijali bogato in živo duhovnost, ko so se medsebojno ukvarjali s svojim zgodovinskim in cerkvenim kontekstom. Pri tem so utrdili svoja temeljna stališča, ki ustrezajo skupni veri in vrednotam. Mnogi so zelo spremenili čas in kraj, v katerem so živeli; nekateri so celo dali življenje za ljubezen do Kristusa in bližnjega.

Epohalne in podnebne spremembe, ki jih doživljamo danes, predstavljajo ne le nove izzive sestram in bratom OFS in FRAME, temveč tudi edinstvene priložnosti, da bi bili lahko evangeljski kvas v našem zmedenem svetu, ki je hkrati "noseč s prihodnostjo", ki jo moramo graditi v upanju in prevzeti neizogibno soodgovornost za naš skupni dom in zgodovino.

Kot duhovni in pastoralni asistenti OFS in FRAME smo poklicani biti prinašalci frančiškove karizme s svojim pričevanjem in sodelovanjem pri vzgoji. Na stotine tisoč sester in bratov OFS in na tisoče mladih iz FRAME je prav tako dobilo dar te karizme, ki ni izgubila svoje vrednosti ob pojavu sekularizma in postmodernosti. Kot ena sama skupna duhovna družina, svetni frančiškovi in bratje prvega reda, so obojni poklicani, da skupaj zgradijo "življenjsko združitev" (Vodilo OFS, čl. 1), ne da bi si prizadevali le zase, temveč da bi bili resnični nosilci "karizme skupnega serafskega očeta v življenju in poslanstvu Cerkve"<sup>47</sup> za življenje sveta.

### **Bibliography**

1. ANDREOZZI G., Storia delle regole e delle costituzioni dell'Ordine Franciscano Secolare. Manuale ad uso dei dirigenti e degli assistenti, Perugia, 1988.
2. ANTINUCCI L., Seguire Cristo alla maniera di Francesco. La vocazione laicale secondo la Regola dell'Ordine francescano secolare, Padova, 2011.
3. ASSELLE M., Le radici del passato, le sfide del futuro. Il Terz'Ordine Franciscano di fronte ai nuovi movimenti ecclesiali, Assisi, 2014.
4. BACH L., Franciscan Family Connections, Program to prepare Spiritual Assistants to serve the OFS, Lindsborg, 2011.
5. Bouyer, P. – E. Vandenbroucke – L. Cognet, Historie de la Spiritualité chrétienne I-IV, Paris 1960-1966.
6. BOUYER L. – ANCILLI E. – SECONDIN B., Storia della Spiritualità, Bologna 1984.
7. CONFERENCIA DE LOS ASISTENTES GENERALES DE LA OFS, Manual para la Asistencia de la OFS y de la JuFra, Roma, 2006.
8. EGIDO V. I., Ser Franciscano Seglar. Proyecto de espiritualidad y de vida, Madrid, 2014.
9. FREGONA A., L'Ordine Franciscano Secolare. Storia, legislazione, spiritualità, Padova, 2007.
10. GARCÍA J. M., Manual de teología espiritual. Epistemología e interdisciplinariedad, Salamanca, 2015.
11. HENSE, E. – F. MAAS (eds.), Towards a Theory of Spirituality, Leuven/Paris/Walpole 2011.

---

<sup>47</sup> Vatikan II, Odlok o laiškem apostolatu, 4,8

12. Magistero dei Papi e fraternità secolare. Da Pio IX a Giovanni Paolo II, a cura di M. Bigi e L. Monaco, Roma, 1985.
13. MOYA RAMOS C., La Orden Franciscana Seglar. Su naturaleza e historia. Su espiritualidad. Su organización, Guadalajara, 1991.
14. PONTIFICIO CONSEJO JUSTICIA Y PAZ, Compendio de la Doctrina Social de la Iglesia, Librería Editrice Vaticana, 2005.
15. RIVI P. – GASPARINI A., L'impegno sociale del Terz'Ordine Franciscano. L'epoca di Leone XIII: da un frammento di storia, alcune indicazioni per l'oggi, Assisi, 2012.
16. ROLHEISER R., Seeking Spirituality. Guidelines for a Christian Spirituality for the Twenty-First Century, London, 1998.
17. STEWART R. M., « De illis qui faciunt penitentiam ». The Rule of the Secular Franciscan Order: Origins, Development, Interpretation, Roma, 1991.
18. TRUJILLO CANO A., Seducidos por Dios, buscadores de Cristo. Los Franciscanos seglares y su relación con Dios, en Koinonia, 93 (2017).
19. URIBE ESCOBAR F., Núcleos del carisma de san Francisco de Asís. La identidad franciscana, Oñati, 1ª. Reimpr., 2018.
20. Vocación y misión de los laicos franciscanos en la Iglesia y en el mundo. Carta de los cuatro Ministros Generales de la Familia Franciscana, Madrid, 1989.
21. WAAIJMANN, K., Spirituality as Theology: Studies in Spirituality 21 (2011) 1-43.
22. ZUDAIRE J., Con Francesco alla sequela di Cristo. Introduzione alla Spiritualità e all'organizzazione dell'Ordine Franciscano Secolare, 2a ed., Assisi, 1996.